

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marii Mercatoris S. Augustino Æqualis Opera Quaecumque Extant

[Complectens Ea Quæ Ad Hæresim Nestorianam Spectant]

Marius <Mercator>

Parisiis, 1673

Praefatio Historica In Posteriolem Partem Operum Marii Mercatoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14215

PRÆFATIO HISTORICA
IN POSTERIOREM PARTEM
OPERUM
MARIII MERCATORIS.

POSTERIOR pars operum Marii Mercatoris, cum Nestorianam causam contineat, qua nulla fere est in ecclesiasticis monumentis celebrior; cumque exhibeat omnia fere istius causæ instrumenta, quæ in hunc usque diem vel obscura fuerunt vel penitus ignota: non erit, opinor, ingrata studiosis rerum ecclesiasticarum, imo placitura credi potest, propter novitatem, lucisque diu expetitæ affulgentiam. Non videtur tamen posse legi tanta cum animi voluptate, tantaque utilitate, quantam afferre valet, nisi prius perspecta sit historia annorum octo, qui à Nestorii ordinatione ad ipsius deportationem in Oasim effluxerunt.

Qualis hæc
historica
præfatio.

Atque hæc me ratio adduxit, ut putarem hujuscemodi historiam præmittendam; nec tamen accipiendam ex aliis scriptoribus, quam qui vel negotium hoc gesserint, ut Celestinus, Cyrillus, Nestorius, Cassianus, Theodoretus, & Patres Ephesini; vel suis oculis spectare potuerint, quæ gerebantur, ut Socrates, & Sozomenus; vel paulo post extiterint, ut Gennadius, Auctor Prædestinati, Evagrius, aliique, sive qui catholicas partes secuti sunt, sive qui contrarias: eo enim majorem quæ dicentur obtinebunt fidem, quo minus aut dubiis conjecturis, aut levibus ratiociniis probabuntur; imo quo certioribus ejusmodi auctorum testimoniis, verbisque etiam referentur.

Quibus ex
auctoribus
accepta.

Scio rei Nestorianæ synopsis præfixam esse concilio Ephesino. Scio & ejusdem rei à Patre Petavio conscriptam historiam; nec ignoro, nuper à Christiano Lupo dissertationem editam, imo & additam dissertationi appendicem *de sacro-sancta synodo Ephesina*. Sed neque me synopsis quam dixi, neque Petavii historia, licet accuratissima, neque alterius viri docti labor à proposito deterruit: perinde quasi me superflua opera exercerem, idque

Cur conscri-
pta postalio-
rum opera.

agerem, quod jam ab eruditis hominibus occupatum esset.

Nam præterquam quod necesse fuit rationem reddere ordinis, quo Mercatoris opera disposuimus; lectoribusque ostendere, quo singula tempore, quaque occasione nata sint: synopsis certe concilio Ephesino præposita, brevior est, quam par sit; Peravii historia, ad id quod intendimus, parum conducit; & Christianus Lupus, cum immensa eruditionis copia, quam in scholia canonum ab octo conciliis editorum congeffit, vix non obrueretur, non valuit ad subtiliora quædam attendere, quæ à nobis, dum pauciora profequimur, & in vno concilio Ephesino hæremus, curiosius animadversa sunt: ea tamen non parvo operæ pretio referuntur, siquidem subtilitatis non parum, multum momenti ad historiam habent. Nam populares opiniones non paucas auctoritate gravissima convellunt, & Mario Mercatori quantum gens eruditorum debeat, manifeste ostendunt.

*In quatuor
posterioribus
editionibus.
Tom. 4. do-
gmatum eccl.
Tom. 1. scho-
liorum in
Canones
Conc. gener.*

ANNO CCCCXXVII.

*Sisinnius
moritur
die 24. De-
cembris.
Socrates lib.
4. cap. 26.*

SISINNIUS Attici successor, cum tenuisset vrbs regia sedem episcopalem non totos annos duos, fato functus est VIII. Kal. Januar. Hierio & Ardaburio cons. fuit annus ille Christi 427. Celestini Papæ 5. Theodosii junioris 20. Valentiniani tertii 3. Post Sisinnii obitum Constantinopolitanus clerus, inter agendum de successore, ita divisus est in partes, vt aliis Proclo, quem Cyzycenæ Ecclesiæ Sisinnius præfecerat, aliis Philippo presbytero pertinaciter faventibus, vix vlla concordia spes affulgeret: quare visum fuit Theodosio imperatori, ad componendum dissidium, ex Antiochena Ecclesia Nestorium accersere, qui sin minus vtrique parti foret acceptus, neutri certe foret ingratus.

*Nestorius
Antiochia
Constanti-
nopolim a
Theodosio
evocatur.
Præsertim
propter fa-
mum sancti-
tatis & elo-
quentia.*

Ad id vero Imperatoris animum, præter studium pacis, tres causæ induxerunt. Nam & in vrbe regia Chrysostomi memoria sancta erat, qui Antiochia evocatus ad sedem Constantinopolitanam, omnes impleverat numeros absoluti Pontificis: & ea tempestate Antiochena Ecclesia abundabat presbyteris, non sanctitatis modo, sed etiam doctrinæ eloquentiæque opinione celebribus; & Nestorius tot inter insignes viros, aut merito præstabat, aut certe majorem aliis famam collegerat.

*Ortus ex
Germanicia
oppido Sy-
ria.*

*Monachus
primum in
Laura S. Eu-
prepii.
Tum pre-
sbyter An-
tiochena
Ecclesiæ, &
catechisi
præfectus.*

Erat ille Germanicia oriundus oppidulo Syriæ, quanquam Marcellinus Antiochiæ natum prodidit. Addit Cassianus in eadem vrbe institutum, baptizatumque adhuc infantem: scribit Evagrius monasticam vitam professum in Laura sancti Euprepii prope Antiochiam; cumque diu se exercuisset, Joanne & Theodoro sociis, factum ex monacho presbyterum a Theodoto Episcopo. Ipsum alii tradunt, vbi primum factus est presbyter, præpositum fuisse catechesi, fidemque in Ecclesia, non tantum competentibus exposuisse, sed etiam adversus hæreticos defendisse: quæ duo erant presbyteri catechistæ officia.

P R Æ F A T I O.

V

Habuit animum a natura superbum, & honoris avidum; mentem opiniosam, & ingenium tractabile in quolibet simulandi artes. Fovit hæc vitiorum semina solitudo, homini per se vanissimo faciens sui ipsius pretium & amorem. Hæc eadem mirum in modum auxit Theodori Mopsuesteni disciplina, quo magistro didicit, primum male sentire de incarnatione Verbi, tum orthodoxos despiciere quasi rudes, & tandem hæresim populis incautis facunde insinuare pro tempore & loco: nativam enim facundiam, dicendique extemporalem facilitatem convertit in nefarios usus.

Cujus indolis.

Cujus magistri discipulus.

Ejusmodi indole disciplinaque informatus, affectavit in primis sanctitatis speciem, cui fidem etiam apud non imprudentissimos faciebat infrequentia publici, secessus inter libros, pulla vestis, pallor vultus, inedia continentiaque index, cogitabunda frontis gravitas, & modesta quædam tristitia, alique fuci, quibus nequitia solet mentiri virtutem.

Quibus malis opinionem sui facere studit.

Illis porro hunc in modum oculis mentibusque hominum, alias adhibuit artes, & pene præstigias, quibus voluntates omnium ordinis sibi conciliaret. Et primum quidem, etiam cum Antiochia versaretur, præbuit se Chrysostomi non admiratorem tantum, sed etiam imitorem, quoad genus illud dicendi Asiaticum, quo nullum populo gratius est. Postea ut optimi cujusque studiosique fidei benevolentiam promereretur, adversus hæreticos, qui maxime tunc erant invisî, Apolinaristas, Arianos, Origenistas, aliosque odium capitale exercuit. Denique, postquam venit Constantinopolim, in magnatum existimationem, ipsiusque Imperatoris & Reginarum virginum gratiam, conciliatrice fama, obrepere ausus est. Neque audentem spes fefellit, magno rei christianæ malo: nam cuncta moliebatur eo tantum consilio, ut hæresim mentem conceptam tum demum proderet, cum eam posset auctoritate sustentare.

Quibus artibus captavit benevolentiam eorum quibus egeret, & præcipue potentum.

Atque etiam regie familie.

Molitionibus hominis tam fraudulenter improbi favebat conditio temporum, aulae status, & imperatoris Theodosii indoles: erat enim optimo Principi mitis animus, pacisque & religionis amans, sed facilis capi pietatis specie, & occupantium præjudiciis. Diu vixerat sub Pulcheriæ sororis, sanctæ quidem virginis, sed imperiosæ regimine, qua velut ex servitute, ut se aliquando in libertatem assereret, res per se gerere videri volebat; serviebat tamen aulicorum consiliis, quibus summa erat audenti quidlibet sub nomine Principis licentia.

Quis aulae status rancorem poris.

A N N O C C C C X X V I I I.

NESTORIUS igitur a Theodosio evocatus post trimestre spatium vacantis sedis, Constantinopolim advenit, Tauro & Felice cons. secumque Antiochia Anastasium presbyterum adduxit, arcanorum omnium consiliorumque socium, quo postmodum usus

Nestorius Constantinopolim advenit Anastasio presbytero comite.

P R Æ F A T I O.

vj

est, velut administro impietatis & professi in Deiparam odii.

Ordinatur die 10. Aprilis. Lib. 7. cap. 29. Et superbe Imperatorum alloquitur.

Ordinatus 1 v. Idus Aprilis magno tum Episcoporum, tum clericorum, aulæque & plebis favore. *Extemplo*, inquit Socrates, cum orationem apud Imperatorem haberet, hanc sententiam, quæ multis in ore est, coram universo populo protulit: Tribue mihi, Imperator, terram hæreticis purgatam, & ego tibi cælum tribuam. Tu mihi in profligandis hæreticis subveni, & ego tibi in profligandis Persis subveniam. *Qua voce visus est non tam zelum fidei, quam animi intempestivam audaciam, & inanis gloriæ cupiditatem prodidisse.*

Ecclesiam Arianorum evertendam curat die 15. Aprilis.

Quinto post die, Arianorum Ecclesiam demoliendam curavit; sed ipsimet Arianis, præ impotentia iræ, faces in templi sui tetrum injicientibus, ignis corripuit vicinas ædes, incendioque factisset urbem, nisi Deus impetum flammæ represisset: unde commotus populus Nestorio, quasi vaticinans, fecit incendiarii nomen.

Aliosque hæreticos infectur. Socrat. lib. 7. cap. 29.

Nec Arianos tantum insecutus est, sed Macedonianos quoque & Novatianos, atque Quartadecimanos, imo & Cælestianos; sed istos remissius, alios tam acriter, ut de modo servando moneri debuerit ab Imperatore: qui tamen ipsius impulsu ad Florentium P. P. adversus omnes hæreticos legem dedit Constantino poli III. Kal. Junii, Felice & Tauro cons. Poterant hæc videri officia optimi Episcopi, nisi, quod ait Vincentius Lirinensis, ut uni suæ heresi aditum patefaceret, cunctarum hæreseon blasphemias infectatus esset.

Contra quos legem obtinet die 30. Maii. In Communi.

Quin etiam Chrysofomi nomen jam relatam ab Attico in sacra dyptica, sed adhuc invisum aulæ, propter veteres parentum Theodosii inimicitias, gratiosum effecit omnibus: tantæque pacis sequester, non solum aulicos sibi devinxit, sed plebem etiam, & eos maxime, qui, quoniam ab aliis propter Joannem Chrysofomum ingenti numero discessionem fecerant, Joannitæ dicebantur.

Nomen Chrysofomi reconciliat aulæ die 26. Septembris. Marcell. Ind. 11. Tauro & Felice cons.

Et parat hæretici viam.

Cum occuparet hac arte omnium sæcularium animos, tendebat simul insidias utrique alteri ordini, ut cum hæresim propagasset, clericos monachosque, & coepiscopos, quos procul dubio repugnatos intelligebat, partim aulæ potentia, partim multitudinis violentia terreret.

Quam alieno ore primum proponit die 22. Novembris.

Rebus ita comparatis, credidit se jam tuto posse hæresim in sinuare, sed dolose adhuc & per fidos dumtaxat ministros, alienaque persona, ut si secundis auribus exciperentur ministrorum dicta, vteretur ipse populari aura ad tendendum porro; sin contra commoverentur animi, subduceret sese invidiæ, & voces ab aliis in vulgus sparsas opportuna explicatione inflecteret in molliorem sensum.

Facti narratio à Cyrillo. In epist. ad

Primum illud factum alii aliter narrant. Ita Cyrillus. *Erat Episcopus quidam, Dorotheus nomine, Constantinopoli eadem qua Nestorius sapiens, vir questus causa adulationi deditus, linguaque ad*

temeritatem promptus. Hic dum frequens esset in Ecclesia populus, Nestorio in cathedra Constantinopolitana Ecclesie sedente, surrexit, & magna voce in clamare ausus est: SI QUIS MARIAM DEIPARAM ESSE DIXERIT, ANATHEMA SIT. Mox ingens populi clamor, & discessio consecuta est, &c.

Aliter Socrates. *Causa*, inquit, ejus generis fuit. Anastasius presbyter, qui una cum eo Antiochia illuc venerat, ejusque consuetudine semper usus erat, & in magno honore ab illo habitus, eique in rebus gerendis consiliarius, quodam tempore in Ecclesia docuit, Mariam à nemine Deiparam vocari debere: eam enim hominem esse, & ab homine Deum non posse nasci. Hæc verba omnium animos, tam clericorum quam laicorum, magnopere conturbaverunt.

Quocumque tandem modo res acciderit, sive eo, quem refert Cyrillus, sive altero, quem Socrates, sive etiam utroque, quod magis reor; Anastasio scilicet primum disputante, Dorotheo primum anathema dicente, adversus Nestorium: Nestorius certe neutri restitit, sed oratione potius favit. Nam cum Anastasius suo sermone tumultum in Ecclesia concitasset: Nestorius inquit Socrates, sententiam Anastasii confirmare studens, (nam cum, quem tanti faciebat, non ut blasphemias in Christum jacentem coargui voluit) sapissime de ea controversia in Ecclesia pro concione disseruit; deque eadem pugnaciter quaestiones posuit, & vocem DEIPARAM omnino rejectit. Dorotheum pariter sin minus impulit, quod tamen similius vero, saltem, ut scribit Cyrillus, passus est palam in Ecclesia, dum sacra peragerentur, temerario ausu effutire: SI QUIS MARIAM DEIPARAM ESSE DIXERIT, ANATHEMA SIT.

Nec tantum patienter tulit Anastasium Dorotheumque impie locutos. Sed cum decrevisset conceptum ex longo virus per se tandem evomere, in magna Ecclesia, ubi frequens erat omnium ordinum expectatione pendentium confessus, sermonem habuit de Incarnatione dominica, vel de virgineo partu, quem non immerito insipientissimum tractatum Marius Mercator, pestiferum Cassianus, blasphemiam omnis compendium Cyrillus vocat: totum enim continet venenum impietatis tunc primum à Nestorio propalata; & hæc præsertim verba, quæ ab omnibus fere scriptoribus cum execratione referuntur: Habet matrem Deus: ergo excusabilis gentilitas matrem diis subintroducens. Non, vir optime, Maria peperit Deum, &c. peperit hominem deitatis instrumentum, hominem &c. Sermonis initium, &c. Doctrina pietatis est sensatorum in Ecclesia intentio; pietatis autem doctrina providentia cognitio est, &c.

Ad tantam blasphemiam cohortentibus omnibus, ea fuit auditorum indignatio, eaque fidelium animorum commotio, ut non defuerint qui in sanctissima Ecclesia coram illo reclamarent: factum enim est eodem die, quo sermo de Incarnatione dictus est, ut simplex quidam monachus, statim habita concione, cum fidei studio arderet, in medium Ecclesie progressus, cum synaxis celebrare-

Et à Socrate.
Lib. 7. cap.
32.

Commotis
inde animis
silet Nesto-
rius.

Socrat. ibid.

Cyrillus in
epist. ad A-
caciū Be-
roensem.

Deinde hæ-
resim per se
docet sub fi-
nem De-
cenbris in
die natali
Christi.

In contrad.
XI anathem.
Lib. 7. de In-
car. cap. 6.

Nunc pri-
mum editus
interp. M.
Mercatore.
Omnibus ad
impietatem
cohortentibus
simplex
monachus
palam con-
tradicit.

1. part. conc.
Eph. cap. 30.

tur, impietatis præconem, quod hereticus esset, ab ingressu prohibere conatus sit. Sed hunc ille (Nestorius) casum magnificis præsidibus tradidit, flagrisque denuo dissectum, & publice casum, præcone non absque clamore præeunte, in exilium expulit. Neque tragædia hæc hisce finibus constitit: etenim qui partes sequebantur omnia per vim agentis, post impiam illius concionem, nisi Deus prohibuisset, in ipsamet sacrosancta Dei Ecclesia cadem edituri erant. Ita monachi Constantinopolitani in supplicatione Imperatori oblata.

Secedunt a Nestorio pii quique. 1. parr. conc. Eph. cap. 14. Factum quoque, quod scribit Cyrillus, ut plebs Constantinopolitana, levibus quibusdam vanisque hominibus, & iis qui Nestorio adulabantur, exceptis, a synaxi abstineret; abstinerent ab ea quoque omnia fere monasteria, eorumque archimandrita, imo & magna pars senatus: verentes ne ipsomet Episcopo, & illis etiam, quos Antiochia discedens inde secum abduxerat, quidvis peruersum evomentibus, aliquid in fide detrimentum acciperent.

ANNO CCCCXXIX.

Habet secundum sermonem sub initium Januarii. Editur nunc primum Græce & Latine. M. Mercatore interprete. Lib. 1. contrad. NESTORIUS partim ira futens, partim fretus aulæ potentia, paulo post alterum sermonem fecit, velut adversus Arianos & Macedonianos, reipsa vero adversus catholicos, quo & priorem confirmare visus est, sive calumnia catholicis inusta, sive symboli Nicæni auctoritate suos in sensus detorta. Quo tempore contigit mirabile quiddam, atque audax facinus, quod narrat Cyrillus de Eusebio, qui propter singularem doctrinam & pietatem Dorilæi Episcopus fuit. Ille cum inter laicos tunc temporis versaretur, impie dicentem pro concione Episcopum ausus est verbo palam arguere, suæque fidei, atque animosæ in hæreses fortitudinis specimen eximium dedit.

Habet & tertium post diebus. Editur Græce & Latine, interprete. M. Mercatore. Fecit & tertium, brevi post tempore, velut in Apolinaristas, de dogmate seu Θεωλογία, id est, de inconsufa duarum in Christo naturarum conjunctione, & reciproca nominum communionem; in quo venenum textit paulo artificiosius, tantoque nocentius populis infudit, quod videretur in Apolinaristas, qui naturas in Christo confundebant, invisum catholicis ea tempestate nomen, inveni: quamquam hæresim suam de Christo puro homine, & sola præstantia à sanctis aliisque hominibus diverso, tacere non potuit.

Resistunt furenti laici primum & Monachi. Tum presbyteri & Episcopi. Ita furenti in Christum hæretico plures magnis animis restiterunt; sed, quod admiratione dignum est, laici primum, & monachi, deinde presbyteri, demum Episcopi. Neque vero rem agendam verbo tantum putarunt magnanimi defensores fidei, sed scriptis & stylo quoque, ut ad plures pertineret causæ tantæ, tamque religiosæ cognitio.

Eusebius caesarum patris scriptu pro. Primus omnium Eusebius divino spiritu incensus, obtestationem in Nestorium publice proposuit, eoque facto omnium animos instantem fidei studio, adversus Episcopum hæretica Pauli Samo-

Samosatani dogmata renovantem. Obtestatio sic se habet: *Quicumque schedam hanc accepturi sunt, eos per sacrosanctam Trinitatem adjuro, obtestorque, ut eandem Episcopis, presbyteris, diaconis, lectoribus, necnon & laicis quoque Constantinopoli habitantibus ostendant, ejusdemque exemplum ad evidentem hæretici Nestorii confusionem iisdem impertiantur; ut qui eadem prorsus sentiat, que Paulus Samosatenus, ante centum sexaginta annos a catholicis Episcopis anathemate condemnatus.*

Tunc temporis, ut mihi quidem videtur, Marius Mercator scripsit epistolam, ejusdem cum Eusebii obtestatione argumenti, & ejusdem fere modi, nimirum *de discrimine inter hæresim Nestorii, & dogmata Pauli Samosatani, Ebionis, Photini, & Marcelli Galatæ*: fervebat enim inter omnes quæstio, an Nestorius cum Samosateno sentiret; & ut quisque, aut ingeniosus sibi videbatur, aut eruditus, sententiam ferebat: unde suum quoque Socrates, quantumcunque laicus, & rerum theologiarum peritus, ut homo de aula, judicium interponere voluit. Habet vero Mercatoris epistola hoc initium: *Samosatani Pauli atque Nestorii est ista, non minus impia, quam vana doctrina, &c.*

Tunc pariter, exemplo laicorum incensi presbyteri, cum in Ecclesia, quæ Irene maritima dicebatur, in pravum dogma inventi essent, continuo minis & auctoritate frendentis Episcopi filere jussi sunt: *unde accidit, ut populus usitatam fidei prædicationem requirens publice inclamaret: IMPERATOREM HABEMUS, EPISCOPUM NON HABEMUS.*

Neque tantum querelis populus rem egit, sed minis quoque, & publica exprobratione scelerum, quæ specie pietatis Nestorius tegetet: *objecit enim indigentiam negligentiam, facultatesque pauperum cupidis hominibus erogatas; tum minatus est projectionem in mare, & pastoris in lupum versi necem.*

Minas excepissent facta, nisi magistratum potentia, ipsiusque Imperatoris Nestorio faventis retinuisset metus. Utrumque libera simplicitate monachi ipsimet Theodosio objecerunt. postquam enim impotentiam Nestorii, & furendi adversus quemlibet licentiam exposuerunt: *Superbia, inquit, qua omnes parvipendit, elatus, pecuniisque, & corruptorum quorundam hominum potentia fretus, & ut libere quod res est dicamus, vestra quoque dominatione fretus, hæc facit.*

Dum cuncta ferrent odii, hinc & inde quidem infestis, non tamen pariter hinc & inde justis, Proclus, qui a Sisinnio ordinatus fuerat Cyzicorum Episcopus, pergebat pristinum officium implere Constantinopoli, & in Ecclesia populum docere. Cum autem moleste ferret zizania spargi pro bona semente in agrum Christi, quem excolendum susceperat, dum fieret amplissima quædam synaxis, urgente pectus vere apostolicum Christi caritate, habuit in maximo omnium ordinum cœtu pro Deipara virgine contra Nestorium orationem panegyricam, in

ponit publicum circa medium Januarii.

Leontius lib. 3. contra Eutych. & Nestorianos.

Habetur Græce & Latine 1. part. conc.

Eph. cap. 13. Vide observ. ad serm.

Mercator scribit epistolam.

Editur nunc primum.

Vide obs. ad hanc epistolam.

Lib. 7. cap. 31.

Presbyteri concionibus dogma hæreticum arguunt sub medium Februarii.

In supplic. Basilien. part. conc. Eph. cap. 30.

Populus maledictis & minis agit.

Cyrrill in Encomio virginis.

Et facta minas secuta essent, nisi Imperator periculum avertisset.

In supplic. 1. part. conc. Eph. cap. 30.

Proclus habet orationem admirabilem pro virgine Deipara die 25. Martii.

*Editur ex
interpret.
Marii Mer-
catoris. Vide
notas.*

qua, licet adversarii nomen tacuerit, præfidentem Episcopum reveritus, hæresim tamen omnibus notam, summo auditorum plausu, refellit. Factum narrant Theophanes & Cedrenus his verbis: *Ἐν μιᾷ τῇ κυριακῇ, περὶ δεσποτικῆς Νεστορίας, περὶ τῆς Περὶχρος τῆς Ἐξηγησιαδαί ἔειπεν Ὁμιλία. Ἐἰς τὴν Θεοτόκον, ἢ: ἡ ἀρχὴ, Παρθενικὴ ποιήματα σήμερον, Ἀδελφοί, &c.* Die festo solemnior, præfidente Nestorio, conversus ad concionandum Proclus dixit: Homilia in Deiparam, cujus initium est, VIRGINALIS CONVENTUS HODIE, FRATRES, &c. Vincentius Ricardus, ex vetere Chronologia Græca manuscripta, paulo aliter factum refert. *Μίαν δὲ κυριακῆν ἄεισον Νεστοριος τῶν Περὶχρος, ἵνα διδάξῃ, καὶ ἄλλος ἔειπεν ὁ Περὶχρος μεγάλη φωνή. Ὁμιλία Ἐἰς τὴν δεσποτικὴν Θεοτόκον, Παρθενικὴ, &c.* Constituerat Nestorius festum solemnius Proclo, quo doceret populum; Proclus vero repente magna voce dixit: Homilia in dominam Deiparam, VIRGINALIS, &c.

*Ratio tem-
poris.*

Habita est insignis illa omniumque laudibus celebrata homilia anno Christi 429. qui primus fuit Nestorii, die festo solemnior, aut Christi, aut beatæ Virginis. Erant enim ejusmodi ἑορταὶ κυριακαί. Habitam ergo oportet, vel in *Ἡοφανῆτα* die 6. Januarii, quod minus reor; vel *ἐν τῇ εὐαγγελισμῶν*, quam Annuntiationem dicimus, die 25. Martii, ut ipsum docet orationis argumentum, atque ipse contextus.

Vide notas.

*Dicenti
Proclo ap-
plaudunt
omnes.
Contradicit
continuo
Nestorius.*

Dicenti tantus ab omnibus datus est plausus, quantum facere potuit maximum, non solum orationis dignitas, sed auditorum etiam cum pietas in Deiparam, tum odium in Nestorium: ausus est ipse tamen continuo pro more populorum affari, summaque impudentia ac impicitate, Procli præcipua quæque dicta reprehendere, imo & blasphemiam damnare. Orationis initium est: *Amatores Christi populos plausus his conferre, qui pro beata Maria impendunt sermonis officium, non est mirandum. hoc enim ipsum, quod facta est templum dominica carnis, excedit omne, quod est laude dignissimum, &c.*

*Editur nunc
primum in
temp. Marii
Mercatore.*

*Tresque
postmodum
sermones
habuit ad-
versus eum-
dem Pro-
clam.*

Næque vero contentus semel dixisse adversus Deiparæ laudatorem, tres iterum habuit sermones, tribus consequentibus post paschalia synaxibus, quibus singulis prolixius tres præcipuas Procli sententias arguit, quod Deus sit passus & mortuus, quod Deus sit noster pontifex, quodque beata Virgo dici debeat Θεοτόκος. Cum vero synaxes olim fierent diebus dominicis & sabbatis, atque etiam in memoriis martyrum, vix definire licet, quo quisque sermo die sit dictus: quanquam vix vllum crediderim factum die festo, sive martyris, sive sancti alterius; in id enim temporis nullum novi, qui incidit.

*Unum præ
ceteris pro-
lixissimum
in ingenti
corona.*

Unum præ ceteris dixit in ingenti corona per suos coacta, eumque tanto nocentior reliquis, quanto & prolixior est, & ea continet explicatius, quæ in aliis breviter minusque aperte dicta fuerant. Sermonis argumentum erat: *Adversus eos, qui propter unionem, aut divinitatem Verbi mortificant, aut humanitatem deificant.* Initium: *Con- tumelias quidem hæreticorum in me, tanquam delirantium machinas, &c.*

*Editur nunc
primum in-*

horum in mare comminatas submersiones, perturbationum quo-
que desideria, & persecutionum nova, qua intenduntur, moli-
mina, & indigentium negligentiam, quam nobis objiciunt, &
aliorum in nos garrulitatis deliramenta, tanquam ranarum stre-
pitus rideo, aut certe quantum infantium jacula seu castra contremisco, &c.

In hac oratione tacuit Procli nomen, ut in aliis tribus prio-
ribus; sed singula ipsius arguens, atque ea in primis, quæ Deum
continerent pro nobis mortuum, virum omnibus exinde satis no-
tum, miserimi, hæretici, calumniatoris, Apollinaris, Ariique no-
mine traduxit.

Miserat infandus hæreticus per fidos homines primum suum
tractatum de Incarnatione, cum nonnullis aliis hominibus in provin-
cias, ad pestem latius spargendam. His in Ægyptum perlatis, & in
monasteria insidiosè maligneque submissis, Cyrillo Alexandrinæ
Ecclesiæ Episcopo imposita est necessitas scribendi ad monachos,
ut obviam iret malo, quod propter nonnullorum, quorum in
manus scripta venerant, imperitam simplicitatem, & credulam
levitatem timeri poterat: proclive enim erat, ut commotio ani-
morum, quæ jam suborta fuerat, paulatim, ut fit, altercatione
cresceret, & in pertinaciam erroris, hæresimque verteretur. Ita
Cyrillus ipse narrat Celestino Papæ: *Homiliis Nestorii in Ægy-
ptum perlatis, leves quosdam homines in errorem abductos, recte
ille sentiret & loqueretur, an secus, anxie inter se disquirere cogno-
veram, metuens, ne forte morbi contagium in simpliciorum mentibus al-
tiores radices paulatim ageret, ad Ægypti monasteria generalem epi-
stolam scripsi, nutantesque in recta fide confirmavi.* Missam oportet
epistolam, non circa diem festum *Ἰωφασίας*, quo tempore mona-
chis indicebatur dies paschalis, alioqui suam haberet solemnem
clausulam, quæ Paschatis tempus indiceret; sed post diem fe-
stum paschalem, ad quem cum Episcopo celebrandum nonnul-
li, ex singulis monachorum cœtibus, Alexandriam venire soliti
erant, sic tanquam omnium procuratores.

Præstantis illius epistolæ ad monachos *exempla*, inquit Cyril-
lus, ad Constantinopolitanam urbem quorundam opera deportata,
(a Cyrillo suis apocryphis pro certo missa sunt) *ibidemque lecta*,
tanto adjumento fuerunt, ut plurimi e magistratu ejus rei causa per
litteras Cyrillo gratias egerint. Verum hoc ipsum Nestorio quoddam
ira contra Cyrillum susceptæ fomentum subministravit.

Jussit ergo Nestorius Photium quemdam respondere; sed re-
sponsio, quam Cyrillus aliquando vidit, ad nostra, quod sciam,
tempora non pervenit; nec ea responsione contentus, occultas
primum, tum apertas inimicitias adversus Cyrillum exercuit.
Cumque in vrbe regia Ægyptii quidam versarentur, in quos
Alexandrinus Episcopus propter infamiam vitæ ex canonum
præscripto animadverterat, eos Nestorius subornavit, ad calum-
niam Cyrillo faciendam, dandosque adversus ipsum sibi ac Theo-

serp. M.
Mercatore.

In omnibus
tacuit Procli
nomen.

Vide notas
ubi singula
Nestorii sin-
gulis Procli
conferuntur.

Mittit homi-
liam primam
in Ægyptum
ad monaste-
ria.

Contra quæ
scribit Cy-
rillus episto-
lam ad mona-
chos.

1. part. conc.
Eph. cap. 14.

Mense Apri-
lii sub hunc.

Vide notas
ad epist. Cy-
rilli ad suos.

Quæ episto-
la Con-
stantinopo-
lim allata,
Nestorium
irritat.

Cyrillus in
epist. ad Ce-
lestinum.

Qui jubet
Photium
quemdam
respondere.

1. part. conc.
Eph. cap. 12.

Cyrill. in
epist. 2. ad
Nestorium.

Et Cyrillo
accusatores
subornat.

Cyrrill. in a-
pologet. ad
Theodosium.

dosis libellos, quibus argueretur, non Ecclesiam modo male administrare, sed in Ægypto etiam contra Imperatorem pene tyrannidem occupare, certe in magistratus turbas ciere. Hæc calumnia postmodum erupit in apertum, sicut & alia, quæ, ut quibusdam visum est, Alexandrinis clericis in comitatu existentibus iniusta est, quasi cum Manichæis sentirent.

Nestorius in
epist. 2. ad
Cyrillum.

Homil. 2.
Nestorii Ro-
mam allatæ.
Celestinum
monent.
Epist. 1. ad
Nestorium.

Non tantum Constantinopoli turbatum est, sed Oriente toto, quod tradit Cyrillus, occasione sermonum Nestorii: quos cum accepisset alicunde Celestinus Romanus Pontifex, simulque nuncios de turbis Ecclesiarum orientalium, offensus inde, cum aliis Episcopis, quorum in cœtu de cunctis referri fecerat, consulendum ratus est super ea re Cyrillum, an perinde se res haberet, atque fama jactabat. Literæ Celestini perierunt, sed earum meminit Cyrillus Nestorio scribens in hæc verba: *Quid postremo faciam? tempus enim loquendi est & conferendi cum veneratione tua, indicante de chartulis quibusdam, quæ nescio quomodo Romam perlatæ sunt, reverendo ac religiosissimo Romanorum Episcopo Celestino, cum omnibus, qui cum eo sunt, Episcopis venerandis, quia virum sint religionis tuæ, an non, habetur incertum; scribunt enim nobis, propter ipsas vehementer offensi.*

Epist. 1. ad
Nest. editur
ex versione
M. Mercat.

Uno eodemque tempore, ut par est credere, id est, sub finem Aprilis, epistola adversus homilias Nestorii missa est à Cyrillo, tum ad monachos, ut erudirentur, tum Constantinopolim ad clericos Alexandrinos, a quibus spargeretur: plures enim Cyrillus e suis clericis eo submiserat, qui non tantum de more res agerent Ecclesiarum Ægypti in vrbe regia, sed etiam qui excubarent pro fide, certoque, de singulis Nestorii molitionibus atque consiliis, præfulem suum monerent.

Spargitur in
vrbe regia
epistola ad
monachos
sub finem
Aprilis.

Ab his cum nunciatum esset, Nestorium exulcerato animo omnem lapidem movere, quo epistolæ auctorem offenderet, omnibusque aliis invisum redderet, literas dedit Cyrillus ad Nestorium, quibus & objecta purgaret, & motuum causas refunderet in suum auctorem, & querelas Romani Pontificis de tractatibus ad se missis exponeret, & poenitentiam suaderet, & suam sponderet, in promovenda re fidei, constantiam. Epistolæ initium est: *Venerabiles viri, ac fide digni Alexandriam venientes retulerunt nobis, agre admodum ferre religionem tuam, & ad ledendum me cuncta movere, & modis omnibus niti; meque doloris tui volente causas addiscere, dixerunt, quod epistolam meam ad sanctos monachos circumferant Alexandrini quidam, &c.*

Cyrrillus
scribit ad
Nestorium
sub finem
Julii, aut
initium Au-
gusti.

Habetur
Græcæ part.
conc. Eph.
cap. 6. nunc
editur inter-
prete M.
Mercatore.

Acceptis literis Nestorius rescripsit per Lamponem presbyterum, breviter quidem, sed non sine gravi Cyrilli accusatione, quod intemperantius ad se prior scripisset.

Rescribit
Nestorius
sub initium
autumni.

Hinc ortæ
rixæ inter
duos majo-
rum sedium
antistites.

Atque hoc initium fuit apertæ contentionis duos inter majorum sedium antistites, Alexandrinæ, & Constantinopolitanæ: quorum ut erat maxima tunc auctoritas, sive propter sedium dignitatem, sive propter singulorum personam, sic eorundem partes secutus orbis pene univversus, seipsum incredibiliter com-

movit, atque etiam divisit. Nam exinde cœpit res agi magno animorum æstu, duobus partium ducibus nihil non molientibus, quo adversarium quisque suum posterneret: quanquam malignis artibus, vt erat factus à natura, pugnabat Nestorius; aperto Marte Cyrillus, cui nimirum animus erat excelsus erectusque, & nisi retineretur fræno christianæ virtutis, pene ambitiosus. Imitatus nempe fuerat cum sanctitate mores avunculi Theophili, cuius in sedem successerat: atque hinc ortum, vt ancipitem sui hac in causa opinionem faceret, etiam apud prudentes. nam sedis suæ, post Romanam secundæ, amor, ardensque fidei studium, & odium hæresis, ac impatientia injuriæ Christo illatæ, factis ipsius varios quasi vultus affingebant: ipsi etiam sermones, quos habebat, præ doctrina atque eloquentia, eximios, efferri videbantur aliquando, & vix non iracundia accendi.

Cyrilli character.

Eodem tempore in omnes artes intentus Nestorius, tentavit, si qua ratione posset, occupare animum Celestini. Didicerat ex literis Cyrilli, summum Pontificem, lectis quibusdam tractatibus, qui Nestorii ferrentur, vehementer offensum esse: ad ipsum ergo epistolam dedit, occasione quidem Pelagianorum Episcoporum, Constantinopoli existentium; reipsa vero ad sollicitandum Pontificem, suasque, si valeret, in partes trahendum. Unde & suam mentem exposuisse videri voluit, etsi tegebat quam callidissime, & aliquot tractatus misit per Antiochum virum illustrem, qui venenum contineret multis verorum dogmatum involucris absconditum. Tres saltem hi tractatus, quantum colligere licet ex Celestini literis, & Cassiani libris, ab Antiocho delati sunt. Primus de Incarnatione, quæ turbarum causa; alter in speciem contra Macedonianos & Arianos; tertius, qui veluti adversus Apollinaristas, reipsa in catholicos existebat. Epistola porro sic incipit: *Fraternas nobis invicem debemus colloquutiones*, &c.

Nestorius scribit Celestino Papæ de causa Pelagianorum, & de sua.

Tresque est literis tractatus mittit.

Circa id temporis, suum videtur Mercator obtulisse Theodosio Commonitorium contra Julianum & Cælestium, cæteroque Pelagianos Episcopos, illudque omnibus aliis, sive de clero, sive de curia & aula, edidisse. In eo totam ejuscemodi hominum causam ita patefecit, vt cunctis innotesceret, quos homines amicitia sua Nestorius foveret; atque ita quisque intelligeret, quo animo insectatus esset antea hæreticos, cum viam pararet errori.

Edita est in part. 1. operis M. Merc. longe quam antea correptior.

Marius Mercator offert Commonitorium Theodosio.

Edictum est 1. part. oper. M. Mercatoris.

Oblata est etiam Theodosio supplicatio à Basilio diacono & archimandrita, Thalassio lectore & monacho, aliisque sanctis monachis, qua, post exposita quæ hæctenus indigne passi essent, paterenturque quotidie à Nestorio; post objectum quoque libera simplicitate Imperatori suum hæretici patrocinium, duo maxime postulabant: alterum, convocari synodum, qua dissensiones fidei tollerentur; alterum, comprimi impotentem Nestorianorum audaciam, ne

Offerunt quoque supplicationem monachi. 1. part. conc. Eph. cap. 50.

interim pergerent bacchari. Temporis ratio conficitur ex eo, quod in illa supplicatione res Nestorianæ dicuntur perinde se habere ac in literis Nestorio ad Celestinum; augeri nimirum & invalescere in dies, Nestorio multos, ut ipse quidem mentitur, errorem dedocente; ut autem verius monachi aiebant, minis & verberibus terrente.

Scribit Cyrillus, ut se purget apud nonnullos. *Habetur Græce & Latine 1. part. conc. Eph. cap. 10.*

Tunc etiam Cyrillus respondit nonnullis querentibus, quod, cum audiisset impiam Nestorii doctrinam ruere in pejus, non continuisset sese, tacendoque passus esset, ipsam per se interire; sed e contrario, misisset Constantinopolim epistolam, quam ad monachos Ægyptios scripserat, eaque sparsa in vulgus Nestorium exacerbasset, & quasi coegisset, pertinaciter obfirmare animum alienæ reprehensionis impatientem. Scripto Cyrillus exposuit, tum facti sui causas, tum negotii momentum, quod silentium nequaquam permitteret. Duxit vero inde exordium: *Ἐπειδὴ μοι γέγραπται, ἡ εὐλαβία ὑμῶν, ὡς λιπομεθῶν τῆ ἰσοπεσάτου Νεστορίου, ὅτι πλεῖστοις μοναχοῖσι ἐπέστατο ἑπιτολίαι, &c.*

Et mittit in univrsam orbem homiliam paschalem xvii.

Non multo post Cyrillus, de more diem Paschatis nuntiaturus, misit ad omnes Ecclesias, sed maxime ad Constantinopolitanam, homiliam paschalem, (ea est decima septima) qua fidei dogma de incarnatione Verbi sic explicuit, ut egregie refelleret sermonem primum Nestorii *de virgineo partu*, singulis partibus non leviter perstrictis. Cum vero nihil de Deo factio sacerdote hac in homilia dicitur, signum est non obscurum, nondum tunc aut orationem Procli, aut ejus a Nestorio reprehensiones Alexandriam venisse: nullam enim Cyrillus, posteaquam de controversia rescivit, prætermittere occasionem, Procli super ea re defendendi, solitus est. Signum est quoque indubium, paschalem hanc homiliam scripsisse prius Cyrillum, quam literas a suis Constantinopoli agentibus accepisset: in iis enim sermo fiebat de sermone quarto adversus Proclum, in quo de Deo factio sacerdote agebatur.

Moneturque a suis Constantinopoli agentibus de rebus Nestorii.

Interim a suis Constantinopoli morantibus, & præsertim a Bupha Martyrio diacono agente in rebus Ecclesiæ Alexandrinæ, accepit exemplar factæ a Photio responsionis ad epistolam ad monachos; accepit vna pariter quartum Nestorii sermonem adversus Proclum; imo & intellexit a quibus calumniam in vrbe, quibusve inceptoribus pateretur; rescivit etiam homines, qui Nestorii partes sequebantur, de pace verba facere, concordiamque inter duos partium antistites moliri. Quare scripsit ex synodo Alexandrina, quæ de more habebatur ante Quadragesimam, secundas ad Nestorium literas, quibus & se ab improbis ipsius adulatoribus injuriam pati quereretur, & sermonem quartum in Proclum, quasi aliud agens, refelleret, & fidem catholicam exponeret, sciens utique dolos versari ab adversariis: qui enim alias videretur amans turbarum, si pacis cupidum irritasset? Incipit epistola ab his verbis: *Garrunt, sicut audio, quidam de estimatione mea apud religionem tuam, & hoc frequenter processionum*

Scribit iterum Nestorio, mense Februario.

Habetur Græce 1. part. conc. Eph.

vel conventuum opportuna tempora aucupantes. In concilio Chalcedonensi datæ dicuntur mente Mechir, Indictione XII. id est, a die 26. Januarii ad 26. Februarii: hoc enim temporis intervallo Ægyptii mensem Mechir definiebant.

Sub idem temporis, imo eadem via, suos illos apocrifarios, misso Commonitorio, Cyrillus docuit, qua ratione deberent, si de pace tractaretur, gerere se cum Nestorianis; quibus pacisci conditionibus; quid ad quæstiones respondere; quid in congressibus dicere; quam testari suam esse animi sententiam, &c. Scriptum ita incipit: *Legi literas missas a vobis, quibus didici, &c.*

Dedit vna literas ad amicum quemdam Nestorii, quo & ipse etiam familiariter utebatur, (Acacium Melitenensem reor) quibus testatur se non abhorre a pacis consiliis, modo fides salva esset, offensioque fidelium tolleretur; sin minus, se paratum quodlibet ferre prius, quam Dei causam desereret. Initium sic se habet: *Οἶδα μὲν τῆς σῆς ἀγαπῆς τὸ εἰλικρινές, καὶ ὅσα ἠγάπησάν τῳ σουδῶ, &c.*

Dum verba de pace fierent ab hominibus Nestorianarum partium, Nestorius ipse perfidiose calumniam moliebatur, vel ipsismet Alexandrinis clericis, vel aliis potius, qui cum Cyrillo sentirent: hos enim, coacto concilio, impellentibus, ut par est credere, Pelagianis, Manichææ impietatis reos peragendos fecit, atque exauktoratos anathemate percudit. Sic enim ipsemet Cyrillo scribit: *Γίνωσκε ὅ πεπληρωμένοι σουτὸν Ἰσὼδ τῶν τῆς σῆς ἰσως ἀσθησῆτος κληρικῶν, Ἰσὼδ τῶν εἰπαῦτα δὸτῆς ἀγίας σιουῶδου καθιερῆδῶν, ὡς τὰ Μανιχαίων θεογνώτων, &c.* quæ verba Marius Mercator ambigue ita interpretatur: *Scito autem, seductum esse te ab iis, qui a sancto concilio depositi sunt, propterea quod morbo Manichæorum essent repleti, aut quod posissimum est, a clericis affectionis tuæ.* Concilium ejusmodi haberi oportuit hoc anno, circa mensem Augustum. In eo factum id pro Pelagianis decretum, quod in hunc usque diem creditum est a schismaticis orientalibus Ephesi sancitum.

Interea summus pontifex Celestinus, cum accepisset a Nestorio literas, quas ante diximus, simulque tres tractatus, re communicata cum Leone diacono, quo utebatur præcipuo in regenda Ecclesia administro, statuit totum id Nestorii scriptum Cassiano Leonis amico mittere, non vertendum modo ex Græco sermone in Latinum, sed etiam refellendum: Cassianus enim præter utriusque linguæ peritiam, maxima doctrinæ laude catempestate clarebat, Constantinopolitanamque Ecclesiam, cujus a Chrysofomo ordinatus fuerat diaconus, singulari studio proferebatur. Acceptis ille tractatibus, statim aggressus est opus eximium de incarnatione Christi, quo septem libris confutavit hæresim Nestorii, sed tacito nomine, cum adhuc Constantinopolitanam ille sedem teneret: plures vero Cassianus sententias in hocce opere retulit, tum ex literis Nestorii ad Celestinum, tum ex primo sermone de Incarnatione, alteroque adversus Arianos & Macedonianos.

cap. 8. Nunc editur ex interpretatione Marii Mercatoris. Ait. 1.

Vide notas ad has ipsas literas. Et ad suos apocrifarios.

Habitur Grace 1. parte conc. Eph. cap. 12. Editur nunc ex versione M. Mercatoris quæ textus Græcus emendatur.

Et ad quemdam Nestorii amicum. Habetur 1. parte conc. Eph. cap. 11. non est apud Mercatorem.

Nestorius coacta synodo facit calumniam suis adversariis, quasi cum Manichæis sentirent.

Circa tempus autumni.

Vide notas ad secundam epistolam Nestorii ad Cyrillum.

Celestinus accepta a Nestorio scripta mittit ad Cassianum.

Vide notas ad epistolam 2. Nestorii ad Cyrillum.

Respondet
secundæ
Cyrilli epi-
stolæ Ne-
storius, virul-
que suum
evomit.
Vide notas
ad hanc epist.

Nestorius tempore Quadragesimæ, secundæ Cyrilli epistolæ secundam & ipse suam reposuit, quæ cum legeretur in concilio Ephesino, visa est Patribus continere doctrinam catholicæ contrariam; nec immerito, cum Cyrillianæ secundæ contradiceret, quæ sincera quædam erat fidei a majoribus acceptæ expositio. Nestorius porro totus in eo fuit cum scriberet, vt probaret neque natum, neque passum, neque mortuum Dei Filium dici posse; id autem moliebatur non artificiosius, quam malignius: nam & nomen divinitatis vsurpavit pro Deo, hoc est, vt loquuntur, abstractum pro concreto, & testimonia Scripturæ detorsit in alienos sensus; denique doctrinæ a Cyrillo traditæ de conjunctione naturarum in vnitatem hypostasis, verbo tenuis assensus est, per subdolum vocis personæ abusum. Initium epistolæ ejusmodi est: *Injurias admirabilium literarum, &c.*

Habetur
Græcæ part.
conc. Eph.
cap. 9 Editur
ex versione
M. Mercatorii.
Scribit etiã
iterum Ce-
lestino de
Pelagianorum
rebus,
& suis.

Edita est i.
parte oper.
M. Mercat.
longe emen-
dator quam
hactenus pro-
dierit.

Cyrillus
scribit de re-
cta fide ad
Theodosium
& Reginas.
Ivan. v. 9.

2. Reg. 3. v. 1.

Echomilium
paschalem
xviii.

Sub autumnum versipellis hæreticus iterum Celestino Papæ retulit de Pelagianorum causa, sed, vt erat solitus, de aliena re minus, quam de sua sollicitus. Literas detulit Valerius vir illustis, qui sua dignitate pondus his adderet, fidemque faceret, non scriptis tantum Nestorii, cujus erat fidelissimus amicus, sed iis etiam, quæ dicturus erat de rebus Constantinopolitanis, id est, de Pelagianorum querelis apud Imperatorem, & de contentionibus Nestorii, partim cum Cyrillo vrbisque regiæ clero, partim cum aliis ipsius doctrina offensis. Epistolæ exordium est: *Sape scripsi beatitudini tuæ propter Julianum, Orontium, & ceteros, qui sibi vsurpant episcopalem dignitatem, &c.*

Cyrillus cum legeret secundam Nestorii epistolam, attentius perpendit extrema hæc verba: *Quæ ad Ecclesiam nostram pertinent, quotidie augentur in melius; & quæ ad plebem, noveris in majorem profectum extendi, per gratiam Christi, in tantum, vt multitudo hæc vocibus Propheta clamet: REPLEBITUR TERRA SCIENTIA DOMINI, SICUT AQUA MULTA COOPERIENS MARIAM. Noveris & regiam domum dilucidato dogmate in magno gaudio degere; & vt pagina finem faciam, illam de Ecclesia, quæ apud nos est, super omnibus heresibus, quæ adversus Deum litigant, vocem vide impleri: IBAT DOMUS SAUL, ET INFIRMABATUR; IBAT DOMUS DAVID, ET CONFORTABATUR.*

Cum hæc vero attentius perpendisset, imo ita se rem habere, atque scripserat Nestorius, didicisset ex suis, intepefcere scilicet fidelium ardorem, Nestorianorumque animos accendi, invalescente in dies apud multos opinione, quod de dogmate quæstio non esset, sed de vnica tantum vocula; veritus est fidei defensor egregius, ne vaser hæreticus, & summo Pontifici per literas, & Imperatori blandis sermonibus, & aliis Ecclesiis per fidos ministros imponeret. Statuit igitur tanto periculo obviam ire, datis ad Celestinum quidem literis, ad alios autem scripta rectæ fidei expositione: duos enim de recta fide libros misit, partim ad Theodosium imperatorem, partim ad Pulcheriam Augustam.

stam. Scripsit etiam de more ad maiores omnes Ecclesias homiliam, ea est decima octava, qua, ex præscripto concilii Nicæni, Paschatis diem indiceret in annum 431. In ea vsus allegoria pugnae cum pravis animi motibus ineunda, videri potuit classicum canere, fidelesque incendere ad pugnandum fortiter prælium Domini; neve in incerto hærent animi, quod prælium pugnandum diceret, mysterium Incarnationis ita exposuit, vt qua ratione Deus dicatur mortuus, vnde Nestorius calumniam maxime faciebat catholicis, manifeste explicaret. Hortatus est porro sub finem potissimum ad indigentium sublevationem, cuius neglecta Nestorius accusabatur. Ea ipsi exhortatione, gravem quidem, sed non immeritam invidiam regessit.

Æstate nova, vel etiam vere præcipite, Cassianus absolvit suum opus de Incarnatione, Romamque misit, quo tempore Possidonius Alexandrinæ Ecclesiæ diaconus eodem literas Cyrilli attulit. Id Celestinus innuit Nestorio scribens. *Dudum, inquit, summus epistolæ tuas, quibus in angusto nihil potuimus dare responsi: erat enim in Latinum sermo vertendus, quod cum, licet sero, facimus, sancti fratris & coepiscopi mei Cyrilli probatissimi sacerdotis per filium meum Possidonium diaconum talia de te scripta suscepimus, quibus his, qui de tua ordinatione retulerant, periisse suum testimonium doleremus.*

Cassianus opus suum de Incarnatione Romam mittit. 1. part. conc. Eph. cap. 18. Eodem venit Possidonius Alexandrinus diaconus cum literis Cyrilli.

Possidonium certe venisse Romam circiter æstatis initium ex eo constat, quod literas Celestini 111. Idus Augusti datas Cyrillo retulerit, nec credibile sit, ab eo plusquam duobus mensibus expectatum, donec responderetur, cum inclinatio rerum causæque qualitas moras omnes damnaret. Vix tamen Romam venire potuit, quo tempore diximus, quin Alexandria solverit, vt quam tardissime, circiter medium Aprilem. Tunc vero Cyrillus epistolam misit Acacio Beroënsi in eandem fere sententiam, atque Celestino Papæ: neque enim misisse prius dici potest, cum testetur se hac de re scripsisse prius Celestino, *quam ulli alii consacerdotum*; neque etiam postea, siquidem datarum a se literarum ad sedem apostolicam nullam fecit mentionem, facturus utique, si suas a Celestino acceptas scivisset: mandaverat enim Possidonio, vt eas Celestino non prius redderet, quam eidem datas a Nestorio novisset.

Ratio temporis.

Scribit Acacio Beroënsi. Epist. Cyril. ad Celestin. 1. part. conc. Eph. cap. 14.

Statim acceptis literis Acacius respondit, sed pro ingenio, subdole nimirum: Cyrillum enim ita laudavit propter studium fidei, vt interim Nestorium excusaret, tanquam verbo solo lapsus; vtrumque vero imprudentiæ damnavit, quod, cum orta esset de vna vocula quæstio, alter Patrum more loqui nollet, alter rem vehementius vrgeret, quam ratio sineret. Etsi autem neutrius in partes abivit expressis verbis, oculatius tamen intuentibus videri potest in Nestorianas propendere.

Acacius subdole respondet. 1. part. conc. Eph. cap. 24.

Synodus
Romæ in
causa Nesto-
rii sub ini-
tium Augu-
sti.

ROMÆ sub initium Augusti habita est a Celestino synodus Episcoporum, qui vel tunc in vrbe reperti sunt, vel ex vicinia acciti. In ea lectum est, opinor, Cassiani opus; lecta quoque Alexandrinæ synodi confessio, literis Cyrilli comprehensa; recogniti etiam Nestorii quaterniones cum literis ad Cyrillum; tum damnatus inde Nestorius, iussusque, ne depositionis pœna multaretur, intra decimum a denuntiatione diem, revocato errore, Alexandrinæ confessioni subscribere; postea restituti in Ecclesiæ communionem, qui propter fidem erecti fuerant; deinde Alexandrino præfulti demandata provincia exequendæ sententiæ; actum quoque de Pelagianis a Nestorio receptis, confirmataque pristina ipsorum exauctoratio; denique ex synodo scriptæ septem epistolæ a summo Pontifice, Cyrillo scilicet, vt sedis apostolica hoc in negotio fungeretur vice; Nestorio, vt ad pœnitentiam rediret; Clero Constantinopolitano, vt constans remaneret in fide; Joanni Antiocheno, Rufo Thessalonicensi, Juvenali Hierosolymitano, Flaviano Philippeni, id est, majorum sedium Orientis Episcopis, vt strenue causam fidei agerent. Consignantur omnes eadem temporis nota, III. Idus Augusti, Theodosio XIII. & Valentiniano III. cons.

Hinc scriptæ
septem epi-
stolæ.
Ibid. cap. 15.
18. 19. & 20.

Quæ per
Possidonium
delatæ ad
singulos.
Ibid. cap. 21.
& 24.
Cum literis
Cyrilli ad
Joannem
Antiochenum,
& Juvena-
lem Hiero-
solymita-
num.

Sub finem
Octobris.

Joannes
monet Nes-
torium.
Ibid. cap. 25.

Pontificiæ literæ delatæ sunt per Possidonium, Alexandriam primum ad Cyrillum, tum ad alios Orientales, in suam vnumquemque civitatem. Pontificiis suas comitari voluit Cyrillus ad Joannem Antiochenum, & Juvenalem Hierosolymitanum, quibus pertentaret vtriusque animum, quomodo esset affectus erga Nestorium, & quid in causa fidei inde sperandum foret.

Scriptis vero ambobus ante synodum Alexandrinam, ex qua missi sunt per urbem regiam Episcopi executores quatuor: nec enim vlla fit ipsius mentio in literis, quas non prius ab iis, ad quas dabantur, acceptas oportet, quam October vergeret ad finem. Possidonius enim, nec Alexandriam ante medium Septembrem, nec Hierosolymam, aut saltem Antiochiam, ante affectum Octobrem pervenire potuit, propter intercapedinem locorum.

Joannes Antiochenus, vbi primum literas summi Pontificis & Cyrilli accepit, easque communicavit cum Episcopis, quos tunc forte sex habebat apud se, (vnus fuit Theodoretus) confestim ad Nestorium misit singularum exempla, simulque amica sanctaque monita, vt impendentem capiti suo, qua ratione posset, tempestatem averteret, & totius Ecclesiæ offensionem confessione Θεοτόκου tolleret. Argumenta plura adhibuit, sed exemplum maxime Theodori communis magistri, verbum aliquando, quod sibi exciderat, retractantis, ne tumultus inde ortus Ecclesiæ pacem turbare pergeret. Epistola Joannis non potuit ante me-

dium Novembrem Constantinopolim afferri. Ignotum, quid responderit Nestorius; pertinaciter in sententia mansisse, eventus docuit.

Me lio No-
vembri.
Sed frustra.

Interim in Ægypto concilium Cyrillus coegit ex vniverſa diœceſi, quanquam ordinariam par est opinari, quæ circa autumnus tempus haberetur ex Nicæno præſcripto. Inde ſynodicam miſit Neſtorio, qua continerentur tria, fidei expoſitio, duodecim anathematismi ſubſcribendi, & denuntiatio ſententiæ a ſummo Pontifice Celeftino lata. Initium eſt: *Dicente Salvatore noſtro*, &c. Legati ſunt a ſynodo Epiſcopi quatuor, qui literas Celeftini & ſynodicam darent Neſtorio, Theopemptus, Daniel, Potamon & Macarius, quem alii perperam Comarium vocant. Latet me porro cauſa, cur Baronius duos tantum legatorum Epiſcopos faciat Theopemptum & Danielem, Potamonem vero & Macarium in ordinem miniſtrorum Alexandrinæ Eccleſiæ redigat. Tempus, quo data eſt ſynodica, atque adeo ſynodus habita, in veteri manuſcripto invenimus, nempe diem tertium Novembris.

Synodus
habita Ale-
xandriæ die
3. Novem-
bris.

Habetur
Græce i. par-
te conc. Eph.
cap. 36. Edi-
tur ex ver-
ſione M.
Mercatoris.
In annal.
ad ann. 430.
num. 50.
Vide notas
ad ſynodicã.

Cum ſynodica directæ ſunt aliæ duæ a Cyrillo literæ, ad cle-
rum nempe & archimandritas vrbiſ regię, quibus de re tota do-
cerentur, & ſimul inflammarentur ad tuendam fidem, perfeve-
randumque in conſtantia, & interim communicandum iis, quos
iniquè Neſtorius a cœtu fidelium ſejunxiſſet.

Qui ſcribit
pariter cle-
ro & archi-
mandritis.

Interim Neſtorius, cum acceptis a Joanne literis, quibus mo-
neretur, viſiſque exemplis tum apoſtolicæ ſententiæ, tum
epiſtolarum Celeftini & Cyrilli ad Joannem, intelligeret, quanta
ſuo capiti impenderet tempeſtas, nec eam tamen vellet præ ani-
mi impotentia avertere, qua vna ratione faſ erat, idonea nimi-
rum retractatione dictorum, & publica *Θεοριου* confeſſione, vo-
catis in conſilium amicis, aut adulatoribus potius, quod poſt-
modum ipſe queſtus eſt, tentavit in caput Cyrilli procellam
convertere. Quare cum ipſum apud Theodoſium, tum impieta-
tis in Deum, tum criminis in Imperatorem accuſaſſet, petiit
convocari generale concilium, in quo iudicium de reo inſtitue-
retur. Id vero factum poſtea doluit: ſperabat enim fore, vt hac ra-
tione retineret, & quaſi ſuſpenderet ſententiæ apoſtolicæ ic̄tum,
donec haberetur ſynodus, in qua poſſet Comitum potentia, &
Antiochenorum ſuorumque multitudine Cyrillum facile cum
ſuis Ægyptiis opprimere. Secus accidit poſt multas rerum com-
mutationes, Deo cuncta in melius vertente. Crimini vertebat
Cyrillo, quod ad Pulcheriam & ſorores librum ſingularem de
recta fide miſiſſet, non contentus ſcripiſſe eodem argumento ad
Theodoſium, quaſi Auguſtæ gratiam captaret, adverſus Impe-
ratorem fratrem, cui ſororis potentia cœperat eſſe invidioſa, &
videri quaſi jugum, quod excuſſum vellet.

Neſtorius
poſtulat a
Theodoſio
iudicium œcu-
menicam
ſynodum.

Apud Eua-
griſtum lib. 1.
cap. 7.

Theodoſius Neſtorii inſtinctu generale concilium indixit, at-
que ex vniverſis diœceſibus Epiſcopos ad diem Pentecoſtes ſe-
quentis anni Ephesum vocavit, miſſis ad majorum ſedium an-

Indicet
Theodoſius
ſanctiõne
data die 19.
Novembris.

tistites, Celestinum Romanæ, Rufum Thessalonicensis, Cyrillum Alexandrinæ, Joannem Antiochenæ, Juvenalem Hierosolymitanæ, Capreolum Carthaginensis, literis. Ut autem singulos, sine excusatione vel mora, cum suis quos idoneos scirent, venire iussit, ita vetuit, *ne ulla interim ante coactam synodum, communemque ejusdem, quæ de omnibus danda esset, sententiam, fieret privatim a quibuscumque innovatio.* Consulebat scilicet Nestorio, quem alioqui sententia sedis apostolicæ de suo folio erat dejectura. Datum est edictum Constantinopoli XIII. Kal. Decemb. Theodosio XIII. & Valentiniano III. AA. CC.

1. part. conc.
Eph. cap. 30.

Scribit ad
Cyrillum
inrepatio-
rias literas
die 19. No-
vemb. 35.
Ibid. cap. 37.

Evocatoriæ communi ad Cyrillum missæ comitari voluit Imperator privatas literas, quibus perturbationem Ecclesiæ, tentatam Augustæ domus concordiam, curiosam rerum alienarum inquisitionem, impotentem dominandi cupiditatem, acerbam inconsultamque agendi rationem, aliaque objecit non minus gravia; comminatus, si pergeret cedere turbas, ut iram experiretur principis, cujus benevolentia abusus esset.

Objecta li-
teris crimina
Cyrillus di-
luere noluit
ante habi-
tam syno-
dum.

Lib. 7. cap. 7.

Cyrillus objectis criminibus non prius se purgandum apud Theodosium credidit, quam synodus absoluta esset, ut ne videretur, aut veniam deprecari, aut iudicium declinare. Id porro quod de cupiditate dominandi objectum est ab Imperatore, nescio quo pacto Alexandrinis fere omnibus Episcopis adhæserit: nam & ipse Athanasius apud Constantinum postulatus est usurpatæ in Ægyptum laicæ potestatis, & Socrates de Theophilo, ipsoque etiam Cyrillo hæc habet: *Post mortem Theophili Cyrillus in sede episcopali collocatus, episcopatu potitus est, majoremque principatum, quam unquam Theophilus habuisset, pariter sibi assumpsit. etenim ex illo tempore Episcopus Alexandrinus, præter sacri cleri dominatum, rerum præterea secularium principatum acquisivit.*

Scribit ad
Celestinum
Nestorius de
synodo in-
dicta.
Editur nuac
primus in-
terprete M.
Mercatore.
Eo temporis
spatio quod
est diem in-
ter 19. No-
vemb. & 7.
Decembris.

Edictum Imperatoris prævertit Nestorius, suis ad Celestinum literis, quibus Cyrillum & perstrinxit, quasi male sibi conscius metueret synodi de libellis in se oblatis iudicium; & accusavit malignæ cujusdam tergiversationis, morosæque inconstantia, qua mox vocem *Χεριστικον* rejiceret, modo ad libitum admitteret. Artificiose postea Pontificem hortatur, ad componendam litem inter dimicantes de *Θεοπύχα* & *δι' ἑξαποτύχα* partes, jubendo, singulas, abjecta sua illa, quæ purum Deum, vel purum hominem significare posset, voce, uti tertia *Χεριστικα*, quæ veriusque alterius vim in se conjunctam habeat. Denique indictam a Theodosio generalem synodum monet, idque callide, velut insultans Pontifici, ob declinatam ipsius sententiam.

Et ad Cele-
stinum Pela-
gianum eo-
dem tempo-
re vel paulo
post.

Quem vero metum affingebat Cyrillo, conceperat in se ipse ingentem, propter conscientiam; nec ita continere potuit, quantumcumque obnitente superbia, quin proderet Cælestio Pelagianarum partium ductori, cujus dolorem, ob exilium a Theodosio imperatum, consolans exemplo sanctorum persecutionem passorum, eodem exemplo scribit se sustentari, adversus

ingruentem malorum procellam : *Siquidem*, inquit, *epistole misse* Edita est nunc primū 1. parte oper. M. Merc. Vide notas.
Episcopis a concilio Occidentis, & ab Alexandrino multis rescriptis
nostram nobis notam fecere sententiam, &c.

Dum hæc geruntur Constantinopoli, eo appulerunt Episcopi a synodo Alexandrina missi, literasque apostolicas Celestini Pape, & synodicas Cyrilli ejus vicarii, Nestorio die dominico dederunt, in maxima cleri illustriumque virorum frequentia. Reiseriem Theopemptus vnus legatorum narravit Patribus Ephesinis : *Die dominica*, inquit, *post synaxim peractam, in episcopium ascendimus, ibidemque toto presente clero, cunctisque fere illustribus astantibus, literas, de quibus sermo est, Nestorio tradidimus: quibus acceptis constituit nobis, vt sequenti die sermonem cum eo haberemus. Abiimus ergo: at postero die reversos non admisit, neque etiam satisfecit literis; sed publice pro concione eadem, qua ante, & his quoque deteriora dogmata, proposuit.* Diem dominicum incidisse in septimum Decembris, docet Marius Mercator, cum acceptas à Nestorio tradit literas v II. Idus Decembris, Theodosio XII I. & Valentiniano III. AA. CC. In titulo penult. sermonis a Nestorio habuit. Vide notas.

Sexto post die in Ecclesia S. Sophiæ, postquam presbyter Nestorius sermonem habet consequenter, die sabbati, qui 13. Decembris.
habuisset de caritate prolixam orationem, Nestorius in Cyrillum, tacito ejus nomine, debacchatus est, eumque provocans ad singulare certamen de dogmatibus, veteremque causatus Alexandrinorum in Antiochenos & Constantinopolitanos invidiam, tentavit a se quidem amoliri opinionem societatis cum Paulo Samosateno & Photino; Cyrillum vero, quasi cum Apollinari & Ario sentiret, convincere. Hic sermo incipit: Dulcem nobis præcedens doctor caritatis mensam apposuit; non enim habet fraterni amaritudinem odii; non habet venenum livoris; non habet simulata fraternitatis rubiginem, &c. Nunc primū editur interpret. M. Mercatore.

Die craftino, qui dominicus, alterum habuit sermonem, verbis quidem breviorē, sed impietate parem; habuit vero frequenti concione, sive auditores curiositas, sive partium studia coegissent. Argumentum idem, quod superioris concionis, cujus est velut compendium. Exordium: *Aliis in terris sita est aliarum rerum utilitas, &c.* Crediderim, callide Nestorium, post catechistæ orationem, de scientia pietatis non subjunxisse quidquam, vt erat in more; sed siluisse potius, quasi fessus hesterni labore, vt a plebe rogaretur, dicere de quæstione, saltem compendio. Sic enim loquitur: *Qua est autem scientia pietatis? Si quis velit compendio dicere, parco enim & mihi qui fessus sum, & vobis qui constipatione laboratis. Qua ergo, vt dicebam, si quis velit compendio discere, scientia pietatis est? De consubstantiva Trinitatis divinitate inire rationem, divinam naturam corporatum hominem assumpsisse; de his qua frequenter dicta sunt, tanquam dicta non sint, vergetis, & circa exactiōnem vehementer insistitis. Quoniam igitur necesse est violentia vestra succumbere, qua piā in nobis possidet tyrannidem, iterum apud vos eadem verba repetemus; servate igitur compendio hanc scientiam pietatis.* Et alterum die 14. Decembris qui dominicus. Editur nunc primū eodem interprete. Parte 2.

Acceptarum
literarum
exempla
mittit An-
tiochiam.

Sub finem
Januarii, aut
incunte Fe-
bruario.

Acceptis vtriusque synodi literis, confestim exemplum Antiochiam misit ad Joannem amicum, rogans, vt a doctissimis duobus sui concilii Episcopis, Andrea Samosateno, & Theodoro Cyrensi, scribendum curaret aduersus duodecim anathematismos Cyrilli, quasi Apollinaris hæresim Ariiue continerent. Id a singulis ita præstitum est, vt Cyrillus vtriusque objecta diluerit ante Pascha.

ANNO CCCCXXXI.

Nestorius
duodecim
anathema-
tismos Cy-
rillianis an-
tirrheticis
edit.

Habentur
Latine tantum
1. part. conc.
Eph. cap. 29.
ex vers. M.
Mercatoris.

Hos præ-
stanti opere
refutat Ma-
rius Merca-
tor initio
anni 431.

Editur nunc
primum.

Tria opera
scribit Cy-
rillus tem-
pore Qua-
dagesima.
3. part. conc.
Eph. cap. 1.

Tomo 6. edit.
Græco-Lat.
oper. Cyrilli
& 3. parte
conc. Eph.
edit. Rom.
Ephesum
properat
Nestorius
sub initium
mensis Maii.
Socrates lib.
7. cap. 33.

CUM vero Cyrilli epistola, cum suis duodecim capitibus, non soli tradita fuisset Nestorio, a quo premi posset; sed communiter omnibus, velut perfecta quædam fidei regula, quæ cunctis prodesset; cumque Nestorius anathematismos duodecim videret doctrinam suam peti, quasi totidem telis: duodecim & ipse anathematismos condidit, singulos singulis Cyrillianis respondententes, eosque suis hominibus vulgandos tradidit, velut arma, quibus Apollinaris, vt iactabat, Ariique imperus retunderetur atque infringeretur.

Marius Mercator ea tempestate versabatur Constantinopoli, vtque erat acer fidei defensor, cœperatque hæresi nascenti animose resistere, ita impatienter tulit, anathematismos Nestorii sine responsione ab omnibus legi, & pluribus nocere. Quare zelo veritatis incensus scripsit opus eximium, quod inscribitur: *Liber contradictionum, aduersus Nestorii blasphemiarum capitula duodecim, quibus literis ad se missis a sancto Celestino Romane urbis Episcopo, & sancto Cyrillo Alexandrino contradicit, & disputationibus brevissimis respondendo duodecim capitula fidei, quæ ad se missa fuerant, refellere nititur.* Verba hæc duo præsentis temporis, *contradicit, & nititur*, aperte satis significant, non alias opus esse compositum, quam quando diximus.

Per hiemem Cyrillus elucubrauit opera tria, quibus partim anathematismos suos tueretur, partim orationem Procli. Nam vno oppositiones Andreæ Samosateni, nomine Orientalium factas: altero Theodreti objecta solvit: tertio contradicit libro cuidam Nestorii aduersus Proclum. Plena sunt omnia excellentis doctrinæ, sed tertium præsertim: disputat enim Cyrillus tota vi mentis aduersus eos, qui rejiciunt Θεογονίαν, Christumque diuidunt in duos filios, & Deum negant passum ac mortuum, factumque nobis sacerdotem.

Festis paschalibus peractis, continuo Nestorius Constantinopoli, Cyrillus Alexandria Ephesum profectus est, vterque cum suis, vterque animo promptus; sed ille ad versandos dolos, iste ad fortiter fidem tuendam. Maturandæ professionis causa fuit, intercapedo quidem locorum, sed longe magis vtriusque sive metus, sive prudentia; & metus quidem, ne quis duorum videretur, aut Imperatori diem dicenti non paruisse ad verbum,

aut aliquatenus concilii in sua causa coacti iudicium vel differre, vel declinare; prudentia vero, ne si vnus prævenisset alterum, exciperet interim venientes Episcopos, devinctosque officii suas in partes adduceret.

Venerunt cum Nestorio comites duo, Candidianus & Irenæus; ille cum mandatis ab Imperatore, vt ordinem in synodo servandum curaret; iste tanquam privatus Nestorii amicus, quanquam & ipsum Candidianum Nestorio impense favisse eventus docuit. *Candidianum*, inquit Imperator, *praclarissimum sacrorum domesticorum comitem ad sacram vestram synodum abire iussimus; sed ea lege & conditione, vt cum questionibus & controversiis, quæ circa fidei dogmata incidunt, nihil quidquam commune habeat. Denique nec id quoque vobis clam sit, videlicet, magnificentissimum comitem Irenæum, neque sanctissima vestra synodi consiliis, neque his, quæ eximio legato nostro Candidiano a nobis demandata sunt, vllatenus communicare debere, vt qui solius amicitiae causa, cum piissimo celeberrima civitatis huius Episcopo Nestorio Ephesum profectus sit.*

Nestorius magno comitatu Ephesum veniens adduxit secum decem Episcopos de suis, quorum nomina subscripta sunt relationi a Nestorio factæ, de rebus synodi, ad Imperatorem. Adduxit Episcopos longe plures Cyrillus, quinquaginta nimirum, si credimus Joanni Antiocheno, quorum nomina ex actionum subscriptionibus dignosci facile queunt. Opinor totam synodum Alexandrinam, aut fere totam comitatam antistiti. Cyrillus vero ante synodum bis scripsit ad suos Alexandriam, semel de via, ex insula Rhodo; iterum Epheso, cum pervenisset ante Pentecostem, qua in epistola posteriore de molitionibus Nestorii: *Circumcursat*, inquit, *perversa illa pervigilque bestia, &c.*

Pervenit igitur Ephesum Cyrillus quatuor aut quinque diebus ante Pentecostem, cuius dominicus dies incidit anno illo in seprimum Junii. Quinto abhinc die adfuit Juvenalis cum Palæstinis. Quando advenerit Flavianus, qui pro Macedonibus erat, nescitur. De industria traxit moras in via cum Orientalibus Joannes Antiochenus, scripsit tamen Cyrillo per Episcopos duos, Alexandrum Apameæ, & Alexandrum Hierapoleos, cum abesset tantum itinere quinque aut sex dierum. Rescriptum sibi a Cyrillo die vigesimo Junii testatus est.

Evagrius, aut si qui alii, quorum mentionem facit, Joannem excusare nititur. *Joannes*, inquit, *praesul Antiochie vna cum suis ad diem dictam absuit, non quidem sua sponte, sicut multis videtur, qui ejus factum defendere volunt; sed quod suos Episcopos tam cito cogere non poterat, quippe nonnulla ex civitatibus, quibus praerant, ab Antiochia homini expedito ac strenuo distant itinere duodecim dierum & amplius, & Ephesus abest Antiochia circiter triginta dierum itinere. At cum Joannes constanter affirmaret, se non posse ad statutum diem, id est, ad novum dominicum (sic enim vocatur) adesse, sui*

Cum duobus comitibus Candidiano cognitore, & Irenæo amico.
1. part. conc. Eph. cap. 35.

Et decem Episcopis suarum partium.

Relatione ad Imp. per Palladium 2. part. conc. Eph. act. 1.

1. part. conc. Eph. cap. 33. & 34.

Venit Cyrillus pariter Ephesum die 2. aut 3. Junii. Socrates lib. 7. cap. 33. Ibid. Juvenalis quoque die 11. Junii. Et duo a Joanne Episcopi die 18. Junii.

die 20. Junii. Ibid. cap. 36. Lib. 1. cap. 3. Mores exiit Joannes.

Incertum an dolo malo. Lib. 4. cap. 34. omnes apud sedes proprias ac suas mansere. Sunt hæc omnino corrupta atque perturbata; corrigi vero ita possunt, atque restitui ex Nicephoro: *Confirmavit ille etiam ad designatum se non venturum fuisse diem, si novo qui dicitur, dominico die collega sui in sedibus suis esse perseverassent.* In Græco textu legitur *ἡμέρα κρείται*: ea vero est absolutio paschaliū festorum, ante quam Episcopi non solebant a suis Ecclesiis recedere, ut recens baptizatos, veste alba deposita, benedictione donarent.

Fuit vero idonea excusatio Joannis, si res ita se habuit. Nam cum Pascha inciderit anno illo in diem 19. Aprilis, absolutio festorum seu *ἡμέρα κρείται* in diem 26. quindecim vero dies, aut etiam sexdecim posuerint Episcopi, qui Antiochia longius aberant, in conficienda ad primatem via, nonnullosque dies in reficiendis corporibus de via fessis, non potuerit sane Joannes Antiochia discedere cum suis ante medium Maium. Cum ergo Antiochia distet Epheso itinere triginta dierum, non valuit profecto tantus comitatus pervenire Ephesum, nisi die 14. Junii, id est, septem diebus post conditum, etsi quam celerrime properaret; quod tamen nec potuit omnino fieri a viris senio gravibus, nec posset, nisi ægre, a valentibus. Ephesum certe pervenire cum suis Joanni vix licuit ante finem mensis Junii. Verum satius est opinari, excusationem Joannis non fuisse justam, quam Patres Ephesinus præproperæ festinationis damnare, quod est primam celeberrimamque concilii actionem vitiosam sentire.

Dum expectatur initium synodi Cyrillus excipit quædam ex libris Nestorii. Donec omnes convenirent, fieretque initium synodi, *questionem*, inquit Liberatus, *movebant præsentés Episcopi de beata Maria Dei genitrice; Cyrillus autem deflorationes quasdam librorum Nestorii faciebat, cum perturbare volens.* Deflorationum nomine intelligit excerpta, quæ Mercator interpretatus est, hoc facto titulo: *Nestorii de diversis ejus libris vel tractatibus excerpta ab Episcopo Cyrillo capitula, ex Græco a nobis in Latinum versa.* Differunt ista vero ab excerptis, tum Ephesinæ synodo oblati a Petro notariorum primicerio; tum ab iis, quæ libro Contradictionum continentur: magnam autem aliis, imo toti historiæ, lucem afferunt.

In breviorio cap. 5. Eduntur nunc primū interpr. M. Mercatore. Vide notas ad idem opus. Poterat hic imponi finis historiciæ præfationi, cum nihil apud auctorem nostrum, saltem quod indubitatum sit, quodque pertineat ad synodum Ephesinam, reperitur. Verum quia Mercator Theodoretæ quædam post concilium scripta, eaque magni momenti exhibet, visum est operæ pretium, breviter complecti, quæ gesta sunt ad id usque temporis, quo Theodoretus sive epistolas, sive libros prædictos scripsit. Fatebor tamen, quod res est, nihil implicatius ordine temporis, quo contigere plurima, quæ secunda parte concilii Ephesini continentur; nihil perturbatius dispositione scriptorum, ut mirari satis non possim collectoris sive consilium, sive incuriam, qua omnia usque adeo permiscuit, ut in torquendis curiosorum ingeniis, oblecta-

oblectationem sibi voluisse facere videri queat.

Igitur dum vacant Patres, qui maturius venerant, aliosque expectant propediem adfuturos, positum est tempus, non tantum in salutationibus amicis, colloctionibusque de rebus agendis, sed in audiendis etiam viris orbis fere totius eloquentissimis, doctissimisque, Cyrillo, Acacio Meliteno, Theodoro, &c. Tunc de perdice allegorica Hieremiæ sermonem habuit Cyrillus, deque laudibus virginis Deiparæ: tunc Acacius Melitenes orationem dixit de vnitate Christi plane admirabilem: tunc lectæ Theodoti homiliæ duæ, quibus nihil par, tam erudito sæculo, scriptum est.

Illi ipsi duo eximii Episcopi, Theodotus Ancyrae, & Acacius Melitenes, pro antiqua necessitate conati sunt Nestorium colloquiis adducere ad communem cum Ecclesia sententiam, sed frustra: nam triduo, ante inchoatam synodum, audiverunt ab eo impias illas voces, quæ cunctis postea horrorem fecerunt: *Deum ego bimestrem, aut trimestrem non colo, nec eum qui fugit in Aegyptum.* Audiverunt & has alias ab ipsius comitibus: *Alius est, qui passus; alius, qui Verbum Dei: & Judæi hominem crucifixerunt, non Deum.*

Cum de cunctatione Joannis quererentur Patres apud duos Episcopos ab ipso præmissos, *dixerunt illi non semel, sed sapius; mandavit nobis, ut pietati vestrae indicemus, ne synodum pro-rogetis, si ipsum amplius tardare contigerit; sed potius, quod opusest factò, id fiat. Cum hæc illi renuntiassent, certoque constaret tam ex mora, quam ex iis, quæ nuntiata fuerant ipsius nomine, eum detrectare confessum; vel quod amicitia, quæ ipsi cum Nestorio intercedebat, indulgeret; vel quod is Ecclesie suæ fuerit clericus; vel etiam quod quorundam pro illo deprecationibus morem gereret, sancta synodus in magna Ephesi Ecclesia, quæ appellatur Maria, sessionem celebravit.*

Cum ergo Patribus conditum esset ad Ecclesiam, quæ Maria dicebatur, (sanctam & Deiparam vocatam videtur docere Cyrillus) petiit Nestorius aperiri suis Ecclesiam sancti Apostoli Joannis, ubi considerent. Negavit Memnon Ephesiorum Episcopus, obstititque plebs Virgini devota; & hinc querelæ frequenter Nestorii, quasi per seditionem repulsus esset. *Hujus tantæ seditionis, inquit, auctor & antesignanus fuit Memnon Ephesiorum Episcopus: hic etenim sanctas Ecclesias, sanctorumque martyrum ades, & sacrosanctam Apostoli basilicam nobis præclusit, ut neque hostiliter agitatis perfugium ullum ad eas pateat; his vero magnam Ecclesiam aperuit, idoneamque confessui sedem ibidem præparavit; nobis autem omnibus mortem est interminatus.*

Actio prima sic se habuit. Diebus sexdecim post diem conditum ab Imperatore, cum citatus legitime fuisset Nestorius, qui venire noluit, lecta est primum fides Nicænæ synodi; tum sacra Imperatoris; postmodum epistola secunda Cyrilli ad Nestorium,

d

Ante initium synodi habentur conciones a tribus eloquentissimis Præsulibus.

Convenitur Nestorius amice a Theodoro & Acacio. 2. part. conc. Eph. act. 1. Relat. synodi ad Imperat.

Qui blasphemias reponit die 19. Junii. 2. part. conc. Eph. act. 5. in relat. ad Celest. Pap.

Fit initium synodi in Ecclesia, quæ Maria dicebatur.

2. part. conc. Eph. act. 1. in relat. Nest. ad Imperat.

Actio prima die 22. Junii quæ feria 2.

Nestorii secunda ad Cyrillum; deinde Celestini ad Nestorium litera, Cyrillique denuntiatoria cum anathematis finis; tandem excerpta ex libris Nestorii; contrariaque duodecim Patrum antiquorum testimonia. Denique post lectam Capreoli Carthaginensis epistolam ad synodum, occidente jam sole, lata est in contumacem, depositionis atque excommunicationis ista sententia. *Sancta synodus dixit: Cum præter cetera impiissimus Nestorius, neque nostræ citationis parere, neque sanctissimos religiosissimosque Episcopos a nobis destinatos admittere voluerit, non potuimus ad eorum, quæ impie docuit, examinationem animum non adungere. Deprehendentes itaque, partim ex literis commentariisque ipsius, partim ex sermonibus quos nuperrime in hac Ephesiorum metropoli habuit, quique testimoniis comperti sunt, illum impie sentire, & predicare, coacti per sacros canones, & epistolam sanctissimi Patris nostri, & comministri Celestini Romana Ecclesia Episcopi, lacrymis subinde perfusi, ad lugubrem hanc contra eum sententiam necessario venimus. Igitur Dominus noster JESUS CHRISTUS, quem suis ille blasphemis vocibus impetivit, per sanctissimam hanc synodum eundem Nestorium episcopali dignitate privatum, & ab universo sacerdotum consortio & cætu alienum esse definit.*

Fertur sententia in contumacem Nestorium. 2. part. conc. Eph. a. 3. 1.

Quæ significatur die 23. Junii, quæ tertia 3.

Hæc eadem sententia postridie significata est in hunc modum: *Sancta synodus Dei gratia juxta religiosissimorum christianissimorumque Imperatorum nostrorum statutum in Ephesiorum metropoli congregata, Nestorio novo Juda. Agnosce te propter impias predicationes tuas, & adversum canones contumaciam, vigesimo secundo die mensis Junii presentis, juxta ecclesiasticarum sanctionum decreta, a sancta synodo depositum, atque ab omni ecclesiastico gradu alienum esse.*

Referunt ad Imperatorem Candidianus & Nestorius, eadem ipsa die.

Eo ipso die Candidianus comes retulit ad Imperatorem de gestis in concilio; retulit & Nestorius, ambo mendaciter: sed tamen ita, ut animum Theodosii jam pronum in Nestorium, & aversum a Cyrillo commoverent in totam synodum. Perit Candidiani relatio; fuisse tamen omnino consonam relationi Nestorii, constat ex sacra per Palladium ab Imperatore missa. Nestorius porro questus est, quod spreta fuissent Imperatoris mandata; quod occupatus Joannis Antiocheni adventus; quod clausa sibi suisque Ecclesia a Memnone; quod a clericis & monachis vis suis illata; quod denique omnia perturbate seditioseque gererentur: quare duo enixe postulabat; alterum, retractari, quæ facta fuerant; alterum, formam hanc habendæ synodi præscribi, ut singulis metropolitibus duo tantum Episcopi adessent. Id urgebat dolo malo, quippe non ignarus in Ægypto metropolitibus non esse, perinde ac in Oriente & in Asia, Thraciaque, & reliquis faventibus sibi diocesisibus.

Scribit synodus ad defensores, reconomos & clericos Ecclesiæ

Eodem die synodus scripsit illustrissimo Eucharis Ecclesiæ Constantinopolitanæ defensori, presbyterisque & œconomis, ac aliis clericis brevissimas literas, quibus monuit depositum esse Nestorium, & proinde omnia, quæ ad Ecclesiam pertinerent, custo-

dienda , donec electus esset Episcopus , cui ratio cunctorum redderetur. Scripsit vna Cyrillus Dalmatio archimandrita , suisque Constantinopoli positis , vt intelligerent , quid facto foret opus in hac rerum conversione ac perturbatione , moliente scilicet Candidiano , ne verum Imperatori pateret. *Quoniam , vt intellexi* , inquit , *relationes a magnificentissimo comite Candidiano delatae sunt , cauti ac vigilantes estote , ac docete commentarios rerum in Nestorii depositione gestarum , nondum perfecte perscriptos esse : vnde ne ad religiosos quidem victoresque Imperatores nostros relationem , qua mitti debet , adhuc mittere potuimus ; at Deo bene favente vna cum commentariis mittetur , si modo nobis mittere liceat , qui perferre queat. Quod si commentariorum & relationis series tardaverit , sciatis nos , quominus mittamus , impediri.*

Constanti-
neopolitana.
2 part. conc.
Eph. post
action. pri-
mam.
Cyrillus ad
Dalmatium
archiman-
ditā & agē-
tes in re-
bus suis.

Habebatur Dalmatius ea tempestate omnium monachorum sanctissimus , vt qui totos quadraginta octo annos monasterio pedem non extulisset , vitamque ageret angelicæ parem. Fuit autem Cyrillo addictus in paucis , Christi studio communi viros sanctos conjungente , eoque administro Deus rem omnium difficillimam absolvit , vt postea dicitur.

Quisille
Dalmatius.

Quibus vero suis scripserit Cyrillus , docet literarum inscriptio , *Macario & Potamioni Episcopis , Timotheo & Eulogio presbyteris* ; vt inde arguas Baronium opinantem Macarium & Potamionem non fuisse Episcopos. Ex quatuor igitur Ægyptiis Episcopis , ab Alexandrina synodo ad Nestorium Constantinopolim missis , duo Ephesum ad concilium profecti sunt , Theopemprus & Daniel ; duo substituerunt Constantinopoli , ad res curandas , Macarius & Potamion : Eulogius vero is ipse est , ad quem Commonitorium a Cyrillo datum , postea dicitur.

Qui agen-
tes in rebus
Cyrilli.

Antequam adveniret Joannes Antiochenus cum suis , advenit autem post quinque dies a depositione Nestorii , retulit synodus ad Imperatorem de rebus Ephesi gestis , scripsitque ad eorum populumque Constantinopolitanum de Nestorii damnatione. Scripsit etiam tunc temporis ad Alexandrinum clerum populumque , & Patres monachorum Cyrillus , qui & habuit sermonem ad Patres , die , vt opinor 23. Junii , cum septem e schismaticis ad sanctam Mariam descenderunt , seque synodo adjunxerunt. Sermonis initium est : *Φαδρὸν ἐπὶ τὸ σὺνημα τῶν ἀγίων πατέρων* , &c. Habuit etiam alium die sabbati , vt videtur , cum synaxes agerentur , postquam Rheginus Constantiæ Cypri Episcopus , alii que perorassent.

Refert syno-
dus ad Im-
peratorem.
2 part. conc.
Eph. act. 1.
Et scribit ad
clerum vr-
bis regie.
Cyrillus
concionem
habet die
23. aut 24.
Junii.
2. part. conc.
Eph.
Et alteram
die 26. Ju-
nii.

Eodem sabbati die sub vesperam adfuit cum suis Joannes : missi fuerant a synodo Episcopi cum clericis , qui venientem exciperent extra civitatem ; vnicus eorum Cyrillus admissus est ad complexum ; cæteri a satellibus rejecti ; nulli permissum synodi mandata exponere , Irenæo comite , ipsis etiam Episcopis , plagas imponi a satellitibus , vel jubente , vel permittente. Venerat comes ille cum Nestorio Ephesum , ieratque obviam Joanni , vt

Advenit
cum suis
Joannes
eodem die.
Epistola
Memn. ad
clerum Con-
stantinop.
Cyrillus in
apologerico
ad Theodos.

Qui superbe occurrerent Episcopos repellit. præverteret synodi legatos, animumque Antiocheni Episcopi exulceraret adversus Patres, quasi aut ipse contemptus esset, propter maturatum negotium; aut violatus immerito amicus, propter depositionem; aut utriusque sedes vexata, propter veteres cum Alexandrina similtates.

Mox cogit synodum 43. Episcoporum. Ubi primum Antiochenus curru dissiluit, nondum excusso pulvere, coegit synodum in suo diversorio; & agente Candidiano comite, qui cuncta in confesso apud Episcopos, perinde atque in relatione ad Imperatorem, mentitus est, post nonnulla ex præscripto canonum gesta, conceptam in via cum Irenæo sententiam dixit, depositionis quidem adversus Cyrillum & Memnonem, quasi ille Arii, Apollinaris & Eunomii hæreses suis capitulis doceret, iste per violentiam cuncta in civitate gereret; excommunicationis vero adversus omnes alios Patres, nisi post constitutum diem, relictis Cyrillo & Memnone, ad suas partes transirent. Sententiæ subscripserunt XLIII. Episcopi, ea vero non prius propalata est, quam literæ ad Imperatorem, Reginaeque, & clerum senatumque, ac populum Constantinopolitanum missæ sint, ne catholicorum scriptis patefceret, & præcipitis iudicii forma, & querelarum falsitas.

Et Cyrillum ac Memnonem deponit. Causa porro cur Joannes ita egerit, facile intelligitur. Nam cum vellet præesse concilio, & in civitate ad arbitrium regnare, debuit certe, & de Nestorio nihil statuere, ut reofas non esset sedere iudicem; & Cyrillum movere loco, quem auctoritate tum sedis apostolicæ, tum suæ tenebat; & Memnonem deponere, ut nihil posset amplius in Ecclesia Ephesina; (de Juvenale Hierosolymitano admodum sollicitus non erat, cujus nempe sedes sub Antiochena semper fuit) & occupare adventum legatorum summi Pontificis, ne quid ab eo mandati afferrent, quod consiliis suis obsisteret.

Refertque de gestis ad Imperatorem, &c. Habentur acta & litteræ 2. part. conc. Eph. in actis conciliab. Interim Candidiani relatio Constantinopolim allata fuerat, qua lecta, Theodosius rescripsit continuo per Palladium Magistrianum, iussitque omnia rescindi, tanquam vitio gesta; cuncta in integrum restitui, ut ordine negotium ageretur; communi sententia examinari dogmata, ut tanto facilius omnes consentirent; nec ulli fieri potestatem exeundi Epheso, sive in patriam, sive ad comitatum, priusquam omnia rite absoluta essent, quo foret necessitas rei maturandæ: imo testatus est, scripsisse se provinciarum præfectis, ne ullum injussu discedentem, vel in patriam admitterent, vel in civitatem suam.

Causa præcipitis iudicii. Rescriptum Imperatoris, quod datum legitur Constantino- poli III. Kal. Julias, venit Ephesum septimo aut octavo abhinc die, quarto videlicet, vel quinto Julii. Lectum est utrique parti, & properante Palladio, cum a synodo, tum ab Orientalibus datum responsum. Quod a sacra synodo datum est, in vulgatis codicibus consignatur Kal. Julii, sed errore manifestiore, quam ut egeat operosius refelli. Qui enim fieri potuit, ut literæ Prin-

Theodosius a Candidiano deceptus jubet gesta contra Nestorium rescindi. Rescriptum Imperatoris per Palladium affertur die 4. aut 5. Julii. Respondet synodus rescripto. Editionis Latina a

Rescriptum Imperatoris per Palladium affertur die 4. aut 5. Julii. Respondet synodus rescripto. Editionis Latina a

cipis datæ Constantinopoli III. Kal. Julias, Ephesum tantopere distantem advenissent duorum dierum spatio? Reponendæ igitur pro Kalendis Nonæ: nihil enim credibilius, quam quod properanti perlatori datum sit responsum, altero post adventum die, id est, Nonis Juliis.

Concio accurata anno 1574. 2. part. conc. Eph. act. 3.

Inter respondendum synodus quæstæ est, Candidiani artibus factum hætenus, ut veritas lateret Imperatori; cum missos a synodo commentarios non prævertisse tantum sua relatione, sed etiam in via malis artibus remoratum esse. Comitem igitur accersiri ab Imperatore petiit, & vna quinque Episcopos, qui coram exponerent, quid rerum ab utraque parte, & qua ratione gestum esset. Queritur Joannes Antiochenus cum sacra responderet, aliquos reipsa missos Constantinopolim a synodo, eosque festinasse in via, quo prævenirent Irenæum comitem a se submissum.

Et apud Imperatorem queritur de Candidiani tyrannide.

Respondit igitur cum sua synodo Joannes eisdem literis imperialibus, & reddita ratione actorum contra Cyrillum & Memnonem, postulavit decerni, ne plures, quam duo Episcopi, singulis metropolitanis adjuncti, venirent in confessum, disputarentque de dogmatibus. Questus est etiam occlusam sibi, etiam post literas Imperatoris, Ecclesiam sancti Joannis, quo se cum suis perrexisset dicebat, ad orandum pro Imperatore; sed mendaciter dissimulabat, quod res erat, a populo nimirum cleroque occlusas templi fores, propterea quod vellet, præter jus fasque, Episcopum loco Memnonis constituere: neque enim Ephesus pertinebat ad diocæsim Antiochenam, cum esset autocephala; neque Memnon jure depositus erat, quippe & inauditus, & præcipiti judicio, & ab homine nullius potestatis hac in parte.

Respondet etiam synodus Joannis.

Joannes porro non contentus respondisse scripto, paucis post diebus, Irenæum comitem, Nestorii amicum, & sacra synodi hostem infensissimum, cum novis literis submisit, qui coram Imperatore synodi legatis repugnaret.

Et Irenæum comitem submisit.

Interim appulerunt Ephesum die decimo Julii legati a sede apostolica, atque occidentali synodo Philippus presbyter, Arcadius & Projectus Episcopi, eodemque die habita est actio secunda, non apud sanctam Mariam, ut prima, sed in episcopio, quia non tam sessio conciliaris fuit, quam hospitum acceptio, mandatorumque sedis apostolicæ inspectio: quare nihil aliud actum est, quam quod Philippus post salutatam synodum petiit, quod & statim per se alii duo, legi literas summi Pontificis ad synodum, sibi que communicari gesta prioris actionis privatim recognoscenda.

Appellunt legati Occidentis, & habetur actio secunda, die 10. Julii.

1. part. conc. Eph. act. 2.

Recitatae sunt literæ Celestini Latine primum, propter dignitatem Ecclesiæ Romanæ, tum Græce, ut ab omnibus audirentur; a Patribus acclamatum Celestino, & tandem communicata gesta.

In qua lectæ Celestini literæ.

Postridie convenerunt Patres cum legatis apud sanctam Mariam; lecta publice primum quæ ante gesta fuerant in depositio-

Subscriptum a legatis

damnatio-
ni Nesto-
rii.

ne Nestorii; tum dicta in eundem Nestorium a tribus legatis sigillatim sententia, gestisque subscriptum; postea relatum a synodo ad Imperatorem de legatorum adventu, deque vnanimi vtriusque Ecclesiæ consensu in damnationem Nestorii, atque ita postulata discedendi facultas, quasi omnia peracta essent; scriptum denique clero & populo Constantinopolitano.

Actio quar-
ta die 26. Ju-
lii.

2. part. conc.
Eph. act. 4.

Abfolvun-
tur Cyrillus
& Mem-
non.

Citatur
Joannes
Antioche-
nus, semel
& iterum.

Actio quarta peracta est quinto post die, nimirum XVII. Kal. Augusti, confidentibus Patribus apud sanctam Mariam, Hesychio Juvenalis diacono rem agente: neque enim negotia synodi promovere jam licebat Petro Cyrilli presbytero, in causa sui Episcopi. Oblatus est igitur a Cyrillo & Memnone libellus, quo apud sanctam synodum exostularent de injuria sibi ab Orientalibus facta, peterentque vocari Joannem, qui facti rationem redderet, coramque probaret, si quid aut criminis, aut hæresis alterutri objiciendum putaret.

Missi sunt semel atque iterum Episcopi, qui Joannem vocarent; sed repulsam passi, retulerunt, ipsius domum circumvallari militibus, qui aditum prohiberent: quare pronuntiatum a Patribus, irrita esse, quæ Joannis synodus gessisset adversus Cyrillum & Memnonem; decretumque, ut hac de re scriberetur Imperatori, ac tertio citaretur Joannes, priusquam jure in ipsum ageretur.

Proponit
ille senten-
tiam suæ sy-
nodi huc
vsque oc-
cultatam.

Eodem die post citationem, Joannes in contemptum synodi jussit proponi chartam convitiis mendaciisque plenam, non tantum in Cyrillum & Memnonem, sed etiam adversus totam Patrum synodum, qua illos quidem propter hæresim depositos significaret; istam vero, propter favorem hæreticis præstitum, excommunicatam, donec cum Orientalibus consentiret. Ea significatione sperabat fore, ut plebe commota tumultus fieret: sed spes eum fefellit.

Actio quin-
ta die 17. Ju-
lii.

Citatur ter-
tio Joannes.

Die consequenti Patribus confidentibus in eodem loco, Cyrillus primum retulit de charta ab Orientalibus publice proposita, qua in invidiam populi vocaretur ob hæresim Apollinarii, cujus cum Memnone diceretur princeps. Tum damnavit Apollinarium, Arium, Eunomium, Macedonium, Sabellium, Photinum, Paulum, Manichæos, ipsumque Nestorium, cum iis, qui vel ipsius, vel Pelagii Cælestique partes sequerentur. Denique postulavit Joannem tertio vocari, ut quidquid scripto objecerat, coram synodo probaret. Synodus, postulatione probata, tres Episcopos misit, cum notario, qui Joanni mandata ferrent; sed ille, cum superbe renueret legatos per se audire, misit archidiaconum suum, hominem contemptu dignum, qui renuntiaret, frustra vltro citroque legari vltros, quippe acturos de re, quæ, quia ad Imperatorem delata erat, jam non foret in potestate partium: significarent tamen legati presbyteris duobus, quid haberent in mandatis, ne Joannes esset inscius. Itaque synodus, lata in Joannem ejusque Episcopos excommunicationis sententia, statuit

Et contu-
max dam-
natur.

iterum irrita esse, quæ adversus Cyrillum & Memnonem, alioque gesta essent, & Imperatorem de omnibus certiore fecit.

Neque vero soli Imperatori perscriptum est, sed summo etiam Pontifici, cui, post narratam negotii seriem, facta est insuper relatio de sententia, a synodo adversus Cælestianos & Pelagianos Episcopos dicta. Postquam lecta fuissent Romanæ synodi acta de iisdem Episcopis, sive hæc ipsa die lecta fuerint, dum Episcopi ad Joannem missi reverterentur, quod credibilis reor; sive priore aliqua, ex qua nondum sedi apostolicæ relatum esset: in eo confesso Patrum habuit orationem Cyrillus contra Joannem, qua videri poterat non nihil indulgisse iræ, nisi par esset credere animum Christi amantem, cum fidei zelo inflammaretur, potuisse prophetarum more, communes loquendi leges merito prætergredi.

Refert synodus de damnatione ad Imperatorem. Et ad summum Pontificem.

Concionatur vehementius Cyrillus. 2. part. conc. Eph. act. 5.

Joannes in hac inclinatione rerum ad artes solitas confugit; tentavit scilicet occupare literis Imperatoris animum, quem sciebat legum defensorem pariter, atque tumultuantium vindicem acerrimum. Scripsit igitur a synodo violatas leges ecclesiasticas; Episcopis propter hæresim depositis Patres continenter communicare; sacramenta, quamvis propter excommunicationem abstenti essent, peregrisse publice; sententiam insuper, etsi omni jure privati essent, tum absolutionis tulisse in gratiam Cyrilli & Memnonis, tum condemnationis in se suosque a comitibus laudatos; nihil non impotenter ejusmodi homines, & minari, & etiam audere. Quare petiit synodum vocari, aut Constantinopolim, quo præsentia Imperatoris cogeret omnes pacifice agere; aut certe Nicomediam, unde citius nuntii perferrentur in urbem regiam. Petiit quoque, ut antea, callide, ne plures quam duo Episcopi singulis metropolitibus adderentur; utque Nicæna fides (cujus exemplum epistolæ præposuit, cum actis suæ synodi damnantis capitula Cyrilli, tanquam hæretico sensu imbuta) ab omnibus pura subscriberetur; nullique liceret dicere, aut *Christum purum hominem, aut deitatem partibilem.*

Joannes apud Imperatorem literis expositulat.

Ex hac epistola, actisque conjunctis duo constant. Alterum, a sancta synodo missos jam tum ad Imperatorem Episcopos. *Vestra pietatis decreta, inquit Joannes, perpetuo observantes, piissimos Episcopos isthuc non amandavimus, ut fecerunt illi, qui omnia facile audent; sed quæ oportuit, per literas significavimus.* Alterum, tertias ad hunc diem ab Imperatore jam venisse literas, pergit enim Joannes: *Cum secundis ac tertiis destinatis pientissimorum Imperatorum nostrorum literis præceptum esset, ut Dei Ecclesia, quæ ubique sunt, pacis vinculo jungerentur, &c.*

Scribit etiam epistolam unam ad præfectum, alteram ad magistrum, tertiam ad præpositum Scholasticum: unde intelligere est; quos & cujusmodi habere Nestoriana factio in aula patronos, Antiochum scilicet PP. & consulem, Valerium magistrum officiorum, qui anno sequente consulatum gessit, & Scholasti-

Scribit etiam ad Nestorii tres fautores in aula.

cum sacri cubiculi præpositum. Vetus erat cum prioribus duobus Nestorio necessitudo : nam suas eis ad S. Celestinum literas perferendas dederat, cum ex Oriente mitterentur ad Valentinianum imperatorem. Utraque Joannis epistola continet plura scitu digna.

Irenæus
Constanti-
nopolim
venit die 20.
Julii.
Evertit quæ
acta fuerunt
ab Episco-
pis a synodo
missis.

Procurat
damnatio-
nem Cyrilli
in Ecclesia
publicari.

Scinditur in
partes aula.
2. part. conc.
Eph. in epist.
ad Orienta-
les.

Mittitur E-
phesum
Joannes
comes S. L.
qui tres de-
positos esse
juberet, &
reliqua pa-
cifice agen-
da curaret.

Irenæus comes, quem Joannes ad Imperatorem amandarat, pervenisse videtur Constantinopolim, circiter diem vigesimum Julii. Venit ille quidem quantocius; triduo tamen præverterant missi a synodo, qui interim maximam principum partem in meliores partes adduxerant: factum est tamen Irenæi artibus, ut veritati offusis mendaciorum nebulis, in opinione concepta multi fluctuarent, variæque contentiones vltro citroque existerent, animorumque conversiones, prout studia partium, dubios huc illucve agerent; pluribus tandem placuit, ut qui missi a synodo, Irenæusque Imperatori vna se sisterent, litem disceptaturi, quod Theodosio jubente actum: sed quid inde revera evenerit, a legatis non est proditum. Audientiæ certe exitum gratulatus est sibi Irenæus in literis ad Orientales, perinde ac si effecisset, ut ex tribus, quos hæc vel illa pars deposuisset, solus Cyrillus exauctoratus maneret, imo ut exauctorationem statim Imperator ad sanctam Dei Ecclesiam transmitteret, quæ publicationis forma quædam fuit. Verum adveniente Joanne medico & syncello Cyrilli, misso, reor, ad nuntiandam Joannis depositionem, facta est ingens rerum animorumque rursus conversio, ut jam in varias sententias distraherentur principes. *Quidam enim, scribit Irenæus, affirmant, quæ utrinque facta essent, in præsentem valere debere; atque adeo non duarum personarum tantum, ut aliquando visum fuerat, sed trium depositionem confirmandam esse: alii exauctorationes quidem omnium ex æquo annullandas; aliquos vero ex piissimis Episcopis, ut & fidei doctrina accurate ad veritatis amissimam examineur, & quæ Ephesi contra jus & fas acta sunt, huc accersendos censent. Non desunt, qui maximopere studeant, omnemque lapidem moveant, ut certis decretis instructi a pietissimo Imperatore Ephesum abire sinantur, tanquam, aiunt, omnia cognituri, & pro virili composaturi: quod ne fiat, qui vos amant, obnixè deprecantur, certo scientes, cujus sint animi, qui hæc moliantur, neque nesciunt, a quo id consilii ceperint.*

Vicit vltima sententia de mittendo e primoribus aliquo, qui idoneis decretis instructus, tres esse depositos nomine Theodosii juberet, Cyrillum, Memnonem, & Nestorium, omnesque in vnam synodum cogeret, & res agendas reliquas pacifice curaret. Missus igitur Joannes comes sacrarum, cum literis Imperatoris ad omnes vtriusque partis Episcopos nominatim inscriptis, ut cum ab omnibus simul audiri deberent, coitionis in vnam synodum initium daretur. Directa quoque cum literis epistola Acaicii Beroënsis ad Imperatorem, cui dederat consilia statuendæ pacis, suo utique ingenio, & in Nestorium propensione, Cyril-
lique

lique odio accommoda. Epistola Imperatoris nulla consignatur temporis nota; dari vero debuit paucis ante finem Julii diebus.

Die vigesimo secundo Julii conveniunt Patres cum legatis in episcopium; statueruntque referri debere in acta, quæ ex diversis Patribus testimonia excerpserat Petrus notariorum primicerius: faciebant illa vero ad fidem Nicænam interpretandam, prout erat opus ad quæstionem, qua de agebatur. Tunc Charisius Ecclesiæ Philadelphienfis presbyter, atque œconomus, questus est apud synodum, libelloque oblato petiit, retractari sententiam Episcopi sui Theophanis, a quo abstentus fuerat, quia obstitisset Jacobo & Antonio presbyteris, qui ab Anastasio & Photio Nestorii administris, missi cum literis ad Episcopos Lydiæ, Theodori symbolum plane impium spargebant, obtendebantque subscribendum iis, qui ex hæresi Quartadecimanorum ad Ecclesiam redirent. Absolutus est a synodo Charisius; damnatum symbolum Theodori; lata celebris illa lex, quæ consequentibus sæculis tot disputationes movit, de non componenda fidei alia formula, præterquam quæ a Patribus Nicænis edita est. *Statuit sancta synodus alteram fidem nemini licere proferre, aut conscribere, aut componere, præter definitam a sanctis Patribus, qui Nicæa cum Spiritu sancto congregati fuerunt. Qui vero ausi fuerint, aut componere fidem alteram, aut proferre, vel offerre converti volentibus ad agnitionem veritatis, sive ex gentilitate, sive ex Judaismo, sive ex qualicumque hæresi: hos quidem, si sunt Episcopi aut clerici, alienos esse Episcopos ab episcopatu, aut clericos a clericatu decrevit; si vero laici fuerint, anathemati subijci.*

Pridie Kal. Augusti, (in vulgatis codicibus, pridie Kal. Septembris) priusquam Joannes comes Ephesum advenisset, confidentibus Patribus in Ecclesia, quæ Maria dicitur, Rheginus Constantiæ Cypri Episcopus, opportunam nactus occasionem, obtulit libellum synodo, quo querebatur Ecclesiam Antiochenam jus sibi arrogare, contra canones Nicænos, in insulam Cyprum; cum tamen ab apostolicis usque temporibus, metropolita ordinatus fuisset a synodo provinciæ totius. Vetuit synodus quidquam innovari, jussitque servari canonem sextum Nicænum, suisque diœcesis finibus omnes esse contentos.

Verum neque Rheginus videtur cum Patribus egisse bona fide; neque Patres admodum fuisse solliciti de servandis juribus Joannis Antiocheni, quem pertinaciter adhærere inimico Christi cernebant.

Interim Ephesum Joannes sacrarum comes mira festinatione tenuit; statimque, Episcopis ambarum partium salutatis, condixit omnibus in sequentem diem ad suum diversorium; neve in ingressu tumultus fieret, animis hæcenus exacerbatis, ingrediendi ordinem præscripsit. Adfuerunt cum aurora fere Joannes Antiochenus & Nestorius cum suis; adfuit & Cyrillus cum aliis

Actio sexta
die 22. Julii.

Agitatur
causa Charisii.

Et damnatur symbolum Theodori Mopsuesteni. *Vide notas ad ejusmodi symbolum a Mario Mercatore refutatum. Et prohibetur, ne quis novum symbolum profectat.*

Actio septima
die ultimo Julii.

Pro Rhegino adversus Joannem fertur iudicium.

Joannes comes Ephesum venit. *Relat. Joannis comitis ad Imp. 2. part. conc. Ephes. inter*

*alla schif-
maticor.
Episcopos
ad se vocat.
Legit literas
Imperato-
ris.*

*Nestorium
& Cyrillum
in custodia
tradit.*

*Synodus
queritur
apud Imper-
ratorem
binis literis.*

*Petique ac-
cerfiri Epi-
scopos qui
palam Imper-
atori re-
ferrent de
omnibus.*

*Scribit etiã
ad Episco-
pos in urbe
positos, &
ad clerum.
2. part. conc.
Eph. inter
epist. catho-
licar. synod.
ad clerum
Constanti-
nop.*

*Diluitque
affictas ab
adversariis
calumnias.
Ibid.*

*Et suam
constantiam
testatur.*

episcopis ; Memnonem domi ægritudo retinuit. Orta est alter-
cario primum, & quasi pugna, aliis negantibus Nestorium inter-
esse debere, cum legerentur Imperatoris literæ; aliis contra con-
tendentibus, & Cyrillum rejicientibus: sed Comes, abstractis
per vim Cyrillo & Nestorio, literas legit, & nequaquam fre-
mentibus partibus, post depositionis denuntiationem Nestorium
Candidiano comiti custodiendum tradidit; Jacobo comiti Cy-
rillum, & Memnonem; & cuncta, quæ primo die acta essent,
Imperatorem continuo monuit, atque id insuper, animos Epi-
scoporum implacabiles videri, ac irreconciliabiles. Data est re-
latio postridie adventus.

Sancta synodus mirum in modum Comitis facto commota,
binas ad Imperatorem literas scripsit. Primæ initium est: *Vestra
quidem majestas pietatem confirmare volens, &c.* Secundæ: *Christia-
nissima vestra majestas, pientissimi Imperatores, &c.* In hac pri-
mum quæta est, mendaciter suggestum fuisse Imperatori, ap-
probata esse a sancta synodo Cyrilli & Memnonis depositionem,
catholicorumque nomina schismaticorum nominibus in inscriptio-
ne permista esse. Significavit deinde, nullatenus se posse Orientali-
bus communicare, priusquam ipsi depositioni Nestorii subscribere-
nt, & objecta synodo per calumniam revocarent. Postulavit de-
nique reddi sibi Cyrillum ac Memnonem, fidemque dilucide ex-
plicatam in commentariis retineri, & mitti plures partibus non
addictos, qui sincere Imperatorem monerent.

Dedit eadem synodus literas etiam ad Episcopos Constantino-
poli agentes, reliquosque urbis presbyteros & diaconos, quibus
imprimis queritur, non licere sibi Constantinopolim scribere, ut
veritas innotescat. *Sciat pietas vestra Ephesum perinde ac carcerem
prorsus nos inhabitare, in qua jam trimestre spatium usque adeo arcte
inclusi tenemur, ut neque per mare, neque per terras libere & absque
discrimine, quempiam omnino, vel ad pium comitatum, vel in ali-
quem alium locum, amandare queamus. Nam quotiescumque ea qua
mismus, reddi contigit, ut tabellarum sexcenta vite discrimina evade-
rent, in alias atque alias formas transformare se coacti sunt.*

Narrat deinde, quæ sibi calumniæ ab adversariis affingantur.
*Quod autem tam diligenter custodimur, hoc aliunde non provenit,
quam quod ad piissimos Imperatores omnia contra nos falso deferuntur.
Nam alii, ut accipimus, quasi seditionis auctores, apud pias Au-
gustorum aures nos incusant. Alii suggerere ausi sunt, quasi œcume-
nica nostra synodus Cyrillum sanctissimum Deoque dilectissimum Ar-
chiepiscopum Alexandrinum, & sanctissimum Deoque devotissimum
coepiscopum nostrum Memnonem deposuisset. Quidam & hoc fortassis
adjicere veriti non sunt, quod cum defectionis conciliabulo, cujus dux
est Joannes Antiochenus, amicum colloquium inire nobis placuerit. Ne
igitur hac patefiant, tanta diligentia custodimur.*

Denique laudata omnium suorum constantia, siquidem mallent
sequi exulem Cyrillum, quam Joanni adhærere, hortatur, ut ipsi

petant ab Imperatore, vel advocari Episcopos aliquos, qui palam loquantur; vel omnes ad suas Ecclesias dimitti, ne gravissimis, quibus premuntur, ærumnis conficiantur. *Certiores facite Imperatorem, & supplicate, ut nostri misertus, ex hoc tandem specioso ergastulo nos revocet; & si quidem digni sumus, qui pientissimi Christi-que amantis Imperatoris faciem videamus, id fieri mandet: si vero indigni judicamur, quibus hoc obtingat, saltem ad Ecclesias nostras redire nos sinat; ne hic universi, alii morbis, alii mœstitia consumpti pereamus.*

Additum est Commonitorium, Dalmatio archimandritæ, vt opinor, nominatim directum, quod commiserationem movere possit, vel durissimo cuique: *Necamur astibus, cum aeres sint graves, & pene quotidie aliquis sepeliatur, &c.*

Geminas a synodo scriptas fuisse Imperatori literas, quod nonnulli vocant in dubium; singularumque ordinem & argumentum non ita communiter notum, manifeste docent epistolæ, quas Cyrillus e sua custodia misit, vnam clero populoque Constantinopolitano, qua in primis amicos suos duos, Dalmatium archimandritam sanctissimum, Alipiumque Apostolorum presbyterum, magnæ vtrumque apud Imperatorem auctoritatis, monuit quid pararetur, & quid facto opus esset; alteram tribus simul suæ diocesis Episcopis, Theopempto, Danieli & Potamioni, in vrbe regia versantibus. Atque illæ sunt, quas cum Commonitorio inclusas arundine mendicus detulit, vt falleret artes Orientalium, per amicos prohibentium, ne quid a sacra synodo Constantinopolim afferretur, quod rebus suis incommodaret.

Quid postea præstiterit largitionum comes, constat ex epistola Cyrilli ad clerum populumque Constantinopolitanum. *Cum predictus, ait, magnificentissimus vir nil non tentaverit, quo Joannes & qui cum eo sunt, in sanctæ synodi communionem recipiantur, in hodiernum usque diem ne audire quidem huiusmodi vocem sustinuerunt; sed obstant quidem omnino, & dicunt: Fieri non potest, vt ad hoc veniamus, nisi quod contra legem ab illis factum est, dissolvatur, ac synodo tanquam qui deliquerint, supplices accidant, & Nestorium illiusque dogmata scripto anathematizent; & in his universa synodi consistit instantia. Cum vero hac spe magnificentissimus ille vir, cuius meminimus, frustratus esset, aliud rursus excogitavit, & a sancta synodo petiit, vt fidei expositionem scripto sibi exhiberet, vt cum illi quoque ipsius impulsu assensissent ac subscripsissent, reversus diceret: Redegi illos in amicitiam, qui humanis offensis inter se disidebant. Hoc intelligens sancta synodus iterum surrexit diserte dicens: Nolumus nobis ipsis eam contumeliam irrogare; non enim tanquam hæretici huc vocati sumus, sed venimus vt fidem labantem & exagitatam stabiliamus, quam & stabilivimus; nec opus est Imperatori, vt fidem nunc discat, cum hanc sciat, & in ea baptizatus sit. Quare nec id quidem Orientalibus successit.*

Iubet Imperator Nestorium scedere quo vellet, circiter medium Augustum. Epistolam hanc dedit Cyrillus, postquam Ephesi rescitum est, Joannem comitem *non omnia recte retulisse*, & priusquam tamen septem de singulis partibus Constantinopolim evocati essent, atque ita circiter medium Augustum: quo fere tempore oportuit evocatoriam sanctionem Ephesum afferri, potestatemque Nestorio fieri, quo vellet abire, & quo placeret secessu depositionis dolorem solari; Cyrillo tamen interim Memnoneque in custodia retentis, dum ipsorum causa, disceptantibus utriusque partis Episcopis, ab Imperatore cognita & dijudicata esset.

Et adsemiti ex utraque parte legatos septem. Theodosius id consilii cepit, partim quia Nestorium legitime exautoratum, vel ipse Joannes comes retulerat; partim quod qui auctoritate valebant in palatio, cum Nestorium subducere non possent merita sententia, eadem tentarent artibus aulicis involvere Cyrillum & Memnonem, sui que amici dedecus immeritorum communione minuere; partim denique ob religiosum Imperatoris animum, quem Dalmatii sanctissimi archimandrita monita, clerique Constantinopolitani gravissima obtestatio commoverat. Jussi ergo ex utraque parte legati ad urbem regiam venire; nec videntur morati, quominus se darent in viam, circa vigesimum diem Augusti: nam Orientales suis ad socios literis testantur, se Calchedone fuisse die quarto Septembris.

Qui se dedunt in viam, circiter diem 20. Augusti. Elegit sacra synodus Philippum presbyterum, Arcadium, Juvenalem, Flavianum, Firmum, Theodotum, Acacium, Evoptium, Episcopos, quibus prefecturis dedit ad Imperatorem literas, & cum literis mandata quatuor, quae servarent. Primum, ut Cyrilli & Memnonis securitati consulerent. Secundum, ne Joanni ejusque sociis jungerentur, quippe qui & noluerint cum synodo Nestorium deponere, & contra canones Cyrillum Memnonemque damnare ausi sint, & non minima ex parte Nestoriana dogmata Caestianaque haecenus defenderint, & totius orbis synodum velut haeticam infamare non dubitaverint. Tertium, si communionem imperaret Theodosius, parerent quidem, sed his conditionibus, ut Orientales damnationi Nestorii subscriberent, libello veniam peterent patratorum in praesides synodi, Nestorii dogmata cum sectariis damnarent, collaborarent synodo in restituenda Cyrillo Memnonique dignitate. Quartum, ut ne prius communionem sponderent, quam restituti fuerint praesides, omniaque interim ad synodum referent. Additur sub finem, nisi mandatis pareant, synodum nec ratum habituram quod egerint, nec eos postmodum in suam communionem admissuram.

Legati a synodo Orientalium, cum mandatis quoque. Orientalis factio totidem de suis Episcopos legavit, Joannem Antiochenum, Joannem alterum Damascenum, Himerium, Paulum, Macarium, Apringium, & Theodoretum, quibus etiam liberam fecit rerum gerendarum potestatem, id tamen mandavit, ut Cyrilli capita, tanquam haetica alienaque ab Ecclesia catholica & apostolica, modis omnibus rejicienda curarent. Adjunctus mandato libellus precum ad Imperatorem, quo per quid-

quid sacrum est, obsecrarentur, ne cui liceret impune aliam fidei formulam, præter symbolum Nicænum, subscribere; & ut de quæstionibus quisque scripto apud Imperatorem deponeret sententiam, qua posset argui, si quid postea in contrarium assereret, ut esset vna omnium consensio, nec duæ permitterentur liberæ de quæstionibus opiniones, sed res tota disputando definiretur. Id vero sin minus in præsentia effici posset, fas sibi esset ad Ecclesias suas redire. Juvenalem porro Hierosolymitanum infimularunt, quasi malis artibus conaretur Phœniciam secundam & Arabiam in partes Cyrilli vocare. Dolebant enim vnum hunc e patriarchis nominatim non fuisse accusatum.

Extant literæ die 13. Augusti scriptæ ad sacram synodum ab Episcopis septem, Eulalio, Eutrechio, Acacio, Chrysaphio, Jeremia, Theodulo, Isaia, qui Constantinopoli versabantur. Suum illi studium in tuenda fide scripto testabantur Patribus, ut qui & in vrbe rem strenue gererent, & Ephesinis Patribus animos adderent, ad fortiter absolvendam victoriam, & parati essent ad petendam Ephesum, auxiliaremque opem ferendam, si placeret synodo, vnde mandata sibi ad negotium commune gerendum mitti peterent.

Episcopi septem ex vrbe solantur synodum, & accedunt ad fortiter standū pro fide.

Rescripsit quoque in eandem sententiam Dalmatius sanctæ synodo. Epistola vero, quia nondum edita est, afferenda videtur integra, tum Græce, ut est in codice Vaticano, tum Latine. Sic ergo se habet.

Scribit & Dalmatius.

Επιστολή πεμφθῆσα πρὸς τὴν ἁγίαν ἐν τῇ Ἐφεσίῳ πόλει συνόδῳ πρὸς
Δαμασκῆ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ἀρχιμανδρίτου.

ΤΗΝ ἐπιστολήν τὴν πεμφθῆσάν μοι πρὸς τῆς ἁγίας συνόδου ἐδέξαμην, καὶ γινώσκω ὅτι ἐν αὐτῇ ἐμφερῆ ἔστιν, ἐν ᾧ ἐπιπέσει μὴ ἐλιπῆσθαι σφόδρα τὰς ἐκείνων συμβεβηκυίας ὑμῶν πειρασμοὺς τε καὶ θλίψεις. ἐγγράφῳ γὰρ ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι ἄνευ τῶν ἁγίων πατέρων αὐτῆσι διαγινώσκεις, ἐκ τῆς γεννηθείσης ἐπιβληθείσης. λοιπὸν ἐγινώσκετε, ὅτι ἐπίμυθος ἔχω πάντων κέλθειν ὑμῶν πληρωσάτω, καὶ ἐν οὐδενὶ περὶ τῆς πρὸς ἐμὲ λέγουσας, ἢ ἡμέλησας, καὶ μάστιγας ὅτι ἐκ τῆς ἐρηδοῦς πίστεως ἐστὶ τὸ πρὸς ἐμὲ, καὶ ἀρῆσθαι πρὸς τὸν Θεόν. ἴδεις γὰρ διώματα ἀποστασίῳ ἀπὸ Θεοῦ ζῆλον, καὶ ἄλλο ἰσχυρὸν βλαβείον. οἱ γὰρ ἑρσηνομιῶντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τῷ Θεοῦ ζῆλον ἔχουσιν, καὶ ἐν αὐτῇ πάντα, καὶ ἐν ταῖς μέλλουσιν. οἱ δὲ ἀφιστάμενοι ἀπὸ τῆς Θεοῦ χάριτος κατηραμένοι εἰσὶν, ἐρρημύνητοι εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὡς καὶ Νεσφείος, καὶ οἱ ὁμοφρονεῖς αὐτῶν μετ' αὐτῶν. ὁ γὰρ Θεός, καὶ πατὴρ τῆς κυρίας ἡμεῶν Ἰσοῦ Χριστοῦ ἐφαιδρυνε, καὶ ἀκατάκλιτος τὴν ἁγίαν συνόδον πάντων, καὶ τοῖς κόποις ἡμῶν, καὶ ἰδρωτῶν πρὸς τὴν πίστιν. ἀγαθὸν ἔστι ἐμοῦ, πρὸς ἀγαθὸν τὴν ὑμετέραν ἀνωγεινῶν.

Epistola missa ad sanctam synodum Ephesinam a Dalmatio sanctissimo archimandrita.

ACCEPI epistolam a sancta synodo ad me missam, & legens quæ contineret, in primis indolui vehementer, propter ea quæ vobis acciderunt mala: scriptum enim erat in epistola, aliquos ex sanctis Patribus illic agentes, propter angustias lo-

corum, extinctos esse. Cæterum scitote me prompte iussa quælibet vestra impleturum, nec quidquam hæctenus præterisse: neque enim negligenter aliquid provideo, nec incuriosus sum, cum præfertim res fidei orthodoxæ Deique agatur; nemo enim potest deficere a Deo vivente, & alia quædam consilia capere. Qui enim recte tractant verbum veritatis, Dei vitam habent, & in hoc sæculo, & in futuro; qui vero deficient a Dei gratia, ejiciuntur in tenebras exteriores, quem admodum Nestorius, & qui eadem cum ipso sentiunt: Deus enim & pater Domini nostri JESU CHRISTI complacuit sibi in sancta synodo, eamque totam ut ædificium suum curat, vestrosque labores & sudores gratos habet. Gratias ergo agimus Deo, qui vos recta via duxit, & victoriam de fide vobis tribuit. Orate pro me, precor sanctitatem vestram.

1. Tim. 2.
v. 15.

Mat. 8.
v. 12.

In eodem codice Vaticano reperitur synodi responsum ad Dalmatium: breve illud quidem, si per seipsum spectetur, sed cui insertum sit quoddam velut parergum, de summa monasteriorum urbis regie præfectura Dalmatio collata, quod spernendum putavi propter ἀνισορροσίαν. Sic ergo synodus respondet.

Ἀντίγραφον πεμφθὲν ὑφ' ἡμῶν τῆς ἁγίας συνόδου πρὸς τὸν κύριον Δαμάτιον.

Η ἁγία καὶ οἰκουμένη συνόδος, ἡ σεωαρχεῖσα ἐν τῇ Ἐφεσίῳ μητροπόλει, καὶ κέλουσα Θεοδοσίου καὶ Οὐλακεντινίου, τῶν βίσιβέστων καὶ φιλοχρίτων βασιλέων, δι' ἐπιτολίην καὶ ἐπιστολίην καὶ πεμφθῆσαν ὑφ' ἡμῶν Δαμάτιον τὸ ἀγιώτατον ἄρχιερατικόν καὶ πᾶσι τοῖς μοναχοῖς, καὶ βίσιβέσταις ἀδελφοῖς ἀποστασίου κινήσαντα, καὶ ὑφ' ἡμῶν πεπαισχυμένα καὶ ὁκτώ ἐτηρ' ὄντα ἀδελφὸν ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ, καὶ ἀπελήθοντα πρὸς τὸν βίσιβέσταν καὶ φιλοχρίτων βασιλέα, καὶ διδάξαντα ἀδελφὸν πᾶσι, καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀποστασίοντα ἐν γαληνίῳ ὑφ' ἡμῶν τῆς ἁγίας συνόδου πρὸς τῆς καθ' ἡμετέρας ἡμετέρας Νεστορίου.

Ἡμετέρας ἀδελφὸν Χριστὸν πατὴρ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμεῖς, ὅτι οὕτως κινήσαντες ὑμᾶς, ἀπληθείαν τῶ ὀρθοῦ δόγματος τῆς πίστεως ἡμεῖς, καὶ τοῖς ἡμεῖς κόποις, καὶ ἰδρώτας ἐμφορῶν καταπεποιημένα, ἔμνηστον τοῖς βίσιβέσταις βασιλεύσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγιώτατοις ἄρχιερατικοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς φιλοχρίτων κληροῖς, καὶ ὑφ' ἡμῶν λαῶν. Ὡς γὰρ ἄλλος ἀνθρώπων συνεισέλαστο ἡμῖν, εἰ μὴ μόνον ἡμετέρας ἀγιότητος; ἀλλὰ καὶ ἄλλου ἐκ ἐφ' ἡμετέρων ἡ ἀληθῆ, εἰ μὴ καὶ ὑμῶν. πούτις τῷ κυρίῳ Δαμάτιον· πούτις γὰρ ἔχοντες πᾶσι ἡμεῖς τῆς χάριτος ἐκτείνοντες πρὸς τὸν φιλοχρίτων καὶ ἀγιώτων Θεόν, ὑφ' ἡμῶν βίσιβέστων καὶ σωτηρίας τῶν βίσιβέστων ἡμεῖς βασιλέων, καὶ τῆς ἡμετέρας ἀγιότητος. καὶ ἀκαλοῦμεν οὖν ὑμᾶς ἐπὶ πλῆθος πρὸς τῆσδε ἡμῖν, καὶ ἀπαπλοῦν τὸν ὅρον ἡμεῖς, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἀνακρίνομεν πρὸς τῆς πίστεως. ὡς γὰρ ἐγνωμένον, ὅτι καὶ τῶ ἐπιδημῆσαν Νεστοῖον ἐν Κωνσταντινίῳ πόλει, ἀπεκάλυψεν σοὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὁ Θεός, καὶ ὅτι πᾶσι τοῖς ἐργουμένοις ἐν τῷ κελίῳ σε ἔλεγε· πρὸς ἡμᾶς ἀδελφοί, ὅτι κακὸν ἔδειξεν ἐπιδημῆσαι τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ πολλοὶ ἔχοντες βλάβην τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῆ. Ἡ ἁγία καὶ ὁμοούσιος πτὶς φιλοχρίτων σε ἐργουμένη ψυχὴ καὶ σῶμα, ἀπομνησθῆσαι Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμεῖς. ὑφ' ἡμῶν ὑφ' ἡμῶν οὕτως ἀδελφε.

Exemplum epistolæ missæ a sancta synodo ad dominum Dalmatium.

CUM sancta & œcumenica synodus in Ephesiorum metropoli congregata jussu Theodosii & Valentiniani, religiosissimo

rum & Christo amabilium Imperatorum, accepisset epistolam missam a Dalmatio sanctissimo archimandrita, & monachorum Patre, & ipsum comperisset, urgente fidei zelo, post quadraginta & octo annos egressum ex sua cellula, ivisse ad piissimum & christianissimum Imperatorem, eumque docuisse omnia quæ consecuta sunt, quæque effecta a sancta synodo, pro depositione impii Nestorii.

Gratias egimus Christo vero Deo nostro, qui vos ita impulit juvare rectum dogma fidei nostræ, & nostros tandem labores sudoresque demonstrasse, non tantum piissimis Imperatoribus, sed etiam sanctissimis archimandritis, totique Christo amabili clero, ac populo. Nam quis alius hominum opem nobis tulit præter vestram sanctitatem? cum a nullo manifestata sit veritas, præter quam a nobis, id est, a domino Dalmatio. Cujus rei gratia nos omnes manus supplices extendimus ad benignum bonorumque parentem Deum, pro felici vita & sospitate piissimorum nostrorum Imperatorum, ac sanctitatis vestræ. Hortamur vos igitur adjungi nobis, ad amplius aliquid præstandum, & implendum illic nostrum locum, in his quæ oriuntur fidei negotiis. Quamquam hortatione non est opus, novimus enim Deum tibi revelasse, quæ Nestorius in corde gereret, antequam Constantinopoli palam grassaretur, teque jam tum omnibus in monasterio existentibus dicere solitum: *Cavete vobis, fratres, siquidem mala bestia hac in urbe grassatur, & multos sua doctrina inficit.*

Sancta & consubstantialis Trinitas servet te incolumem mente & corpore, prædicantem Christum Deum nostrum. Ora pro nobis, sanctissime frater.

Cum legati partium sub finem Augusti Calchedonem tenuissent, jussi sunt ibidem subsistere, propter tumultuantes monachos, si qua tamen fides Theodoreto id causanti. Eo loci fama didicerunt, Nestorium ante octo dies, quam advenirent, Epheso dimissum, ut iret, quo liberet. Quod cum foret præjudicium non leve causæ, tantum catholicis lætitiæ, bonæque spei fecit, quantum vicissim doloris metusque Orientalibus, propter inclinationem Theodosii in meliorem partem. *Postquam Calchedonem venimus, (nam Constantinopolim, neque nos, neque nostri adversarii intrare permisi sumus, propter seditiones bonorum monachorum) fama accepimus, inquit Theodoretus, quod ante octo dies, quam compareremus, dominus Nestorius ab Epheso dimissus sit, ut eat, quo liberet: unde valde doluimus, quandoquidem vere ea, quæ illucite & absque judicio facta sunt, jam robur habere videntur.*

Die quarto Septembris Orientalium legati ad suos Ephesum scripserunt: quo die Calchedone transiturus expectabatur Imperator in villam Rufinianam, vbi statuerat audire causam. Et vero convocatos eo loci audivit non semel, sed quartum etiam, & quintum, & quidem satis benevole in speciem; unde vicioriam sibi intempestive gratulati sunt, literis ad suos Ephesum

Legati vtriusque partis Calchedonem appellunt sub finem Augusti.

2. part. conc. Epi. inter epistolae schismatis.

Scribunt orientales legati ad suos die 4. Septembris. Epist. initium est: Precibus sanctitatis vestra, &c.

datis. Narrant enim ea quæ obtulerant Imperatori, accepta fuisse; quæ synodi legati, rejecta; reprehensum a se Acacium, quod passibilem deitatem dixisset, & ad tantam blasphemiam cohortuisse Theodosium; ab eo imperatum fuisse, ut suam quisque sententiam scripto traderet, nec aliam ab ipsis propositam, quam Nicænam; populum, probante Imperatore, Constantinopoli ad se confluere, enixeque petere, ut pro fide strenue pugnarent, vixque a se retineri, ne adversariis noceat.

Ea confessio incipit: Propter ecclesiasticas controversias, &c.

Rescribunt Ephesini schismatici.

Epist. incipit: Quomodo dicimus vestros pro religione labores, &c.

Libellus incipit: Fidei ex sancti synodum, &c.

Tam felicem exitum certaminis Orientales legatis suis ex urbe Ephesina congratulati sunt, eosque simul monuerunt, catholicæ synodi Patres, quos Ægyptios vocabant, perinde se gerere ac prius, id est, causas dijudicare, quæ plurimæ deferebantur, Ecclesiis diversis providere, &c. Remiserunt ipsis quoque subscripta a se exemplaria duo fidei Nicænae, vnaque expositionem capitulorum a Cyrillo recens factam, ac etiam libellum Imperatori offerendum. Hoc in libello post actas pro favore suis præstito gratias, summisse pro Nestorio, cujus nomen tacent, quia ingratum Imperatori audiverant, abjecteque supplicabant. Quid enim abjectius istis verbis? *Oramus, & ante vestigia vestra provolvimur, ut nos cum longanimitate humiliantes vestra pietati suscipiatis, & justo petentes de offensa persona ab his, qui receperunt heretica capitula Cyrilli, &c.* Dederunt insuper in mandatis, ut totis viribus pro Nestorio facerent; neque suo nomine consentirent unquam in restitutionem Cyrilli & Memnonis, nisi capitula damnarentur: ea quippe eo usque execrabantur, ut ne vnum quidem recipere vellent, etsi mors intentaretur.

Catholici legati in urbem admittuntur ad ordinandum Episcopum. Relictis Calchedone schismaticis, & tumultuantibus oblato libello. 2. part. conc. Eph. in altis advers. Cyrill. 2. per. ad Theodosium.

Compressus est aliquot post diebus impetus exultantis inconsiderate lætitiæ: redeunte siquidem in urbem Imperatore, iussi sunt synodi catholicæ legati comitari, ut Episcopum Constantinopoli ordinarent, Orientalibus interim Calchedone relictis; qui libello ad Theodosium misso petierunt, ne qua fieret ordinatio, priusquam dogmata examinarentur, vaticinantes alioqui ingentia, quæ forte machinabantur, inde mala oritura. Aiebant enim: *Neccarium duximus, ut presentibus literis doceremus vestram pietatem coram Deo & Christo ipso ac sancto Spiritu, quod si quis ordinatus fuerit, antequam discutiantur recta dogmata, ab iis qui heretica sentiunt, necesse sit ut tota Ecclesia scindatur, tam clero quam plebibus dissidentibus: nullus enim piorum feret heretica contentibus communionem dari, propriamque salutem annihilari. Si autem hac futura sunt, tunc vestra pietas præter suam mentem agere cogetur; nam & schisma præter sententiam invalescet, & eos qui proprietate certant, contristabit, non ferentes, ut sua anima pereant, & consentent contentiosis impia Cyrilli dogmata, quæ justificare volunt. Multi autem qui pietati student, & omnes nos, qui ex orientali diœcesi, & vestra provincia ex diœcesi Ponti, & Asia, & Thracia, & Illyrici, & Italianarum Cyrilli dogmata admitti non sinent; qui & vestra pietati librum beatissimi Ambrosii miserunt adversa pullulanti huic*

huic superstitioni docentem. Quapropter ne hoc eveniat, & vestra pietas magis conturbetur, supplicamus, precamur, obsecramus, ut edicat, ne ordinatio antea fiat, donec orthodoxa fides firmetur.

Libello nihil aliud responsi datum, nisi quod facta est legatis Orientalium, suisque apud Ephesum sociis, libera potestas redeundi ad suas Ecclesias. Quod cum rescissent, libellum tertium Imperatori miserunt, non modo iracundiæ plenum, sed vecordis etiam exprobrationis, imo & impudentis comminationis. Ausi sunt quippe Theodosio objicere. Primum, quod ipsos illuisset. *Vocati sumus*, inqueiebant, *ad confirmandam sanctorum Patrum fidem; verumtamen usque in presentem diem Calchedone retenti sumus, & nunc ad propria dimittimur.* Deinde, quod Orientales præ aliis despiceret. *Ceterum non illorum tantum, sed & noster rex es; neque enim parva portio regni tui est Oriens.* Tertio, quod fidem proderet propter rationes politicas. *Ne despiciat vestra majestas fidem, qua adulteratur, in quam & vos, & progenitores vestri baptizati estis; qua & nunc opus habetis in bello, quo Africam premitis.* Quarto, quod damnationis æternæ se reum faceret. *Hi, qui permisi sunt Ecclesias habere, animas eorum, qui ad se accedunt, & si quis ipsos volet audire, occidunt.* Quinto denique, quod eum se præstaret, cum quo perinde agendum sit, ac cum rejicientibus verbum Dei, atque Apostolos persequentibus. *Si post hanc nostram obsecrationem, hanc qua coram Deo data est, doctrinam non susceperis vestra pietas, nos etiam pulverem pedum excutiemus, & clamabimus cum beato Paulo: Mundi sumus a sanguine vestro.*

Nihil effectum hoc etiam libello: quare post acceptam abeundi potestatem, mandarunt suis Ephesum, quo loco res essent, deploratam scilicet Nestorii causam, cum nemo posset ferre ipsius nomen: Cyrillianos tyrannide, fraudibus, adulatione, donis omnes decepsisse: vix tandem precibus ab Imperatore impetratam redeundi ad suas Ecclesias facultatem, sed ea lege, ut & *Aegyptius, & Memnon Ephesus in suis locis manerent.* Sic enim, aiebant, poterit *Aegyptius omnes excacare muneribus suis: sic ut ille quidem, cum innumera fecerit mala, ad thronum suum redeat; iste vir innocens vix ad suam mansionem dimittatur.*

Antequam vero Calchedone recederent, Theodoretus sermonem habuit sane virulentum, quo valediceret legatorum nomine Nestorii fautoribus, qui Calchedonem trajecerant, ut dicentem audirent. *Terribiles Propontidis fluctus transire ausi estis, inqueiebat, ut nostram audiatis vocem, quam vestri pastoris vocis effigiem putatis: desideratis enim audire jucundas vestri pastoris fistulas; pastoris, quem pastores socii calamis occiderunt, &c.* Joannes qui aderat, excepit de more dicentis verba, salutansque extremum auditores, eos ad obstinationem in errore incendit, facta catholice calumnia, quasi patibilem deitatem dicerent, factamque corporis & deitatis naturam vnam, quod antea quoque Theodoretus objecerat. *Sancta lex est*, aiebat Joannes, *ut Patribus ac-*

Cui nihil datum respon-
si, sed facta
discedendi
potestas.
Etenim of-
ferunt libel-
lum plenum
exprobra-
tionum.

At. 20. v.
26.
Sed sine illo
operæ pre-
tio.

Theodore-
tus ante di-
cessum con-
dicionem laudat
Nestorium,
& ejus fau-
toribus valedic-
cit.
Sermo inci-
pit: Christus
nobis dux sit
sermonis.
Valedicit
pariter Joannes.

Sermo inci-
pit: Sancta
lex.

cepta ferantur ea, quæ filiorum sunt. Meus igitur est Galaad, & meus est Manasses; imo non mei sunt, sed Dei, qui vestram cum nostra congregavit Ecclesiam, & hunc pro pietate zelum cum aliis donis largitus est. Equidem inter vos ideo surrexi, ut dicendo salutarem simul & valedicerem; etenim vobiscum sumus ad fratres nostros contententes.

Catholici
Epheso re-
cedunt.

Cyrellus
Alexandriæ
ingreditur
die 3. Octo-
bris.
Mittitque
homiliam
paschalem
xix. velut
Epinicion.
Tom. 5. edit.
Græcol. part.
2. hom. 19.
Psalm. 46. v. 2.

Col. 2. v. 15.
1. Cor. 15. v.
24.

Col. 2. v. 14.

Osæ 13. v. 14.

O dinatur
Maximianus
urbis regiæ
Episcopus
die 25. Octo-
bris.
Socrates lib.
7. cap. 34. &
36.

3. part. conc.
Eph. cap. 23.
Celsinus
epist. ad cle-
riam Con-
stantinop.

Synodus de
ordinatione
scribit.
3. part. conc.
Eph. cap. 16.
Ad Episco-
pos Epiri.

Jam vero quid a suis legatis œcumenica synodus acceperit, et si non est proditum literis, quod sciam; ex eo tamen intelligitur, quod Patres, post difficilem pugnam cum Christi hostibus, sic tanquam gloriosi duces, parva victoria, laureati suas Ecclesias referint; ipseque Cyrillus die 30. Octobris, qui tertius mensis Athyr, secundum Ægyptios, Alexandriam appulerit, ubi a suis, quasi triumphantis exercitus ductor, acceptus est. Et vero decima nona homilia, qua diem Paschatis in annum 432. edixit, Epinicion sibi quoddam videretur cecinisse, quod tamen, præ modestiæ studio, ut & classicum anni prioris, allegoricis figuris temperavit. *Opportune, inquit, rursus, quod Psalmographi lyra antiquis occinuit, nos quoque ad vos usurpabimus: Omnes gentes plaudite manibus, jubilate Deo in voce exultationis. Hoc est, victorale carmen occinamus Christo, vicit namque pro nobis mundum, quandoquidem scilicet ipse ait, triumphavitque principatus, dominationes, atque mundi rectores tenebrarum harum, spiritualis nequitiae in caelestibus, nosque hoc pacto ereptos ex illorum savitia ab antiquis criminibus liberavit, affigens cruci, quod contra nos erat, chirographum, ut ob hoc ipsum scilicet gaudentes di-*

camus: Ubi est, mors, victoria tua? Quadimestri spatio post abdicationem Nestorii elapso, octavo Kal. Novembris, id est, die 25. Octobris, qui dominicus, synodus Episcoporum, sive qui a catholicis Epheso missi fuerant, sive qui forte Constantinopoli reperti, aut etiam e provincia convenerant, urbis regiæ Episcopum ordinavit Maximianum ex monacho presbyterum, non excultissimum quidem literis, sed fidei probatæ, pacisque amantem, & pietatis operibus deditum. Nulli erat ille clericorum parti ingratus, imo sedi apostolicae, cujus legati aderant, eo acceptior, quod in Ecclesia Romana posuerat primæ sacræ militiæ rudimenta. Atque hæc causa fuit, cur Proclo & Philippo anteferretur, viris alioqui doctrinæ & pietate præstantibus, sed qui studiis clericorum contrariis foverentur.

Statim ab ordinatione synodus literas de more dedit ad primas sedes, atque etiam ad Episcopos veteris Epiri, quos schismatici fallere tentabant, proinde ac si sanctæ synodi communionem fruerentur, quamvis a pristina sententia non recessissent. Quamobrem canones, qui in septima actione leguntur, ad ipsos missi sunt, ex quibus certiores redderentur de iis, quæ contra schismaticos & Nestorianos decreta fuerant, & qualis dein pœna illis constituta esset, qui cum ipsis communicare præsumerent.

Literis a synodo Alexandriam ad Cyrillum directis, suas singulares adjunxit novus Episcopus, quibus sanctum Christi confessorum pro meritis laudaret, peteretque tanti præfulis, sive precibus juvari, sive consiliis informari, sive perpetuo caritatis vinculo devinciri. Addidit & suas tum synodiis, tum imperialibus ad S. Celestinum summum pontificem, quas omnes perfectas acceperunt Joannes presbyter, & Epictetus diaconus. Non extant tres illæ, quod sciam; earum tamen mentio fit in responsionibus Celestini ad singulas: unde scimus epistolarum perlatores venisse Romam ad diem natalem Domini; lectas Imperatoris literas, aliasque, ut opinor, in maximo cœtu apud sanctum Petrum, ac summa omnium gratulatione exceptas. *Religiosos filios meos*, inquit Pontifex, *Joannem presbyterum, & Epictetum diaconum, tanta rei nuntios, cum totius Ecclesie gratulatione suscepimus; & lectis in tota Christiana plebis congregatione, apud beatissimum Apostolum Petrum, vestre pietatis apicibus, Deo nostro pro vobis vota persolvimus. Ita enim ad nos, agente Domino, pervenerunt, ut ad eum diem, quo celebramus Christi Dei nostri natalem, secundum carnem, cui questio inferebatur, concurrerent, & impietatem convicti universa congregatio confutaret.*

Ad Cyril-
lum.
Ibid. cap. 7.

Ad Celesti-
num Papam.
Ibid. cap. 20.
21. 22. & 23.

Orientalis, cum intellexissent, nulla suæ protestationis habitata ratione, Maximianum fuisse ordinatum, in suas quisque provincias abierunt, certi nunquam aut Alexandrinis, aut Constantinopolitanis communionem jungi; quippe qui Cyrillum jure, ut ipsis quidem videbatur, a se depositum, vitioque ordinatum Maximianum, præcessore per injuriam dejecto, causarentur. Atque hinc ortum est, ut cum duæ tantum ineundæ pacis conditiones huc usque exigerentur, consensus in depositionem Nestorii, & ejusdem errorum damnatio, tertia insuper accesserit, approbatio ordinationis Maximiani.

Orientalis
recedunt ad
suas singulas
Ecclesias.

Theodoretus, quo nemo impatientius ferebat, sive Nestorii exauctorationem, sive Cyrilli restitutionem, non contentus reprehensionibus anathematismorum, quas ante synodum, impulsu Joannis Antiocheni, ediderat, in Orientem redux, instigante diabolo, ut ait Mercator, opus conscripsit adversus Cyrillum & sanctum concilium Ephesinum, quod aliquando ab argumento inscriptum reperitur, *Ἐπί τῶν ἑξήκοντα*, aliquando a numero librorum, *πεντήκοντα*, quinque enim libris continetur. Scribendi occasionem explicat in præfatione. *Priusquam conventus apud Ephesum celebraretur, duodecim capitulis strictim aperteque restitimus, ut præsciis horum fieret intellectus, etiam studiorum & rationis expertibus. Quia vero se manifestum, qui ista protulit, in concilio declaravit, & plures ex iis, qui corruerant, imperiti potius, nec ulla dogmatis imbuti notitia, pia hæc arbitrati sunt: opera pretium visum est, iterum contra niti, sermonemque distendere, & succisam blasphemiam multipliciter confutare, ut ignorantibus evidentius approbamus, quemadmodum Evangeliiis declararentur adversa, que nunc ab istis maxime proferuntur.*

Theodoretus
quinque
libros scribit
adversus
sanctam synodum.
Nunc primum
ipsius
excerpta
eduntur partim
interpretate
M. Mercatore
partim
ex M. M.
S. S. regis.

Scribit etiam Euthorius viginti sermones. Cod. 46.

Tom. 2. edit. Parisiensis vide differt. de libris Eutherii.

Sub idem tempus, videtur Euthorius Thyanenſium Episcopus ſcripiſſe, ad Eulſtathium Parnaſſi Episcopum, opus viginti ſive libris ſive capitibus diſtinctum, cujus eſt mentio apud Photium, ſub nomine Theodoret; totum vero reperitur inter opera Athanaſii. Tempus autem his ex verbis facile intelligitur: *Quomodo potero mendacii omnia nunc turbantis cohibere impetus, quando temeritatis & impudentiæ plena ſunt, quæ dicuntur, omnia. Dicuntur autem ſumma cum impudentia & arrogantia, ut nunc quidem, quod auſi haſtenuſ non ſunt, auſuri ſint: uſque adeo hæreticorum malitia non jam amplius clam leviterque ſimplicioribus inſidiatura; ſed ut quæ ſummam omnium poteſtatem habeat, nullum non facinus ſit patratura; ſumptoque ſibi in omnes imperio, leges præſcriptura; ad placita ſua quoſvis pertractura; obedientiam ſubitam flagitatura; cognitura cauſas; pœnas a diligentioribus prætatis cultoribus exactura; & hunc quidem involutura injuriis; patria pulſatura alterum, huic accuſationum textura laqueos; illum de dignitatis ſuæ gradu deturbatura; alium dejectura audacia; alium vocum inanum ampullis in naſſam tractura. Taceo vincula, carceres, mulctas, infamiam, flagella, miſerabilia cadium ſpectacula; atque hujus tragœdia multi ſacerorum antiſtites auctores ſunt. O audaciam minime ſacram! o intoleranda jura! peracturis ſacra, aut docturis blandiſſima illa in ore eſt ſalutatio, pax omnibus. Hæc cum ſint Theodoret & Orientalium querelis paria, eodem tempore proculdubio compoſita dici debent.*

Cyrillus reſcribit ſynodo & Episcopo Conſtantinopolitano 2. part. conc. Eph. cap. 18. & 19. Mittitque homiliam paſchalem xx. circa finem Novembris, aut ineunte Decembris. Reſcribit & Celeſtinus Papa. Ibid. 20. 21. 22. & 23. die 15. Martii anno 432.

Dum hæc in Oriente geruntur, Cyrillus ſynodo Conſtantinopolitanae, Maximianoque reſpondit; illi gratulatus de conſtituto antiſtite; iſtum laudibus exornans, & de fide edoctum, monitis ad rem bene gerendam informans. Utraque reſponſio venit Conſtantinopolim, opinor, cum homilia paſchali, id eſt, circa finem Novembris, aut Decembris initia. Eodem venit, quatuor totis poſt menſibus, Celeſtini reſpondentis quadruplex epiſtola: quælibet enim data legitur Idibus Martiis anni conſequentis, Joanne & Epiſteto feſtinantibus feſtum diem Paſchatis ſua in Eccleſia celebrare, cum natalem Domini Romæ peregiſſent. *Hanc, ait Celeſtinus, ſolicitudinem noſtram præſentes probarunt Deo amabiles filii & cariſſimi, atque animis noſtris acceptiſſimi, Joannes præbyter, & Epiſtetus diaconus, quos reverſos, ad vos feſtinato remiſimus; ſolicitus hoc agentes, ut quos diebus dominicæ natiuitatis accepimus, reſurrexerunt dominicæ tempore redderemus.*

ANNO CCCCXXXII.

Moritur S. Celeſtinus die 6. Aprilis.

Poſt peritam a Theo-

CUR porro tres fere meſes Pontificis reſponſum clerici vrbiſ regiae expectaverint, cauſa fuit procul dubio invalerudo Celeſtini, qui vigefimo ſecundo die a ſcriptis literis migravit ad Deum.

In his vero literis ſanctiſſimi Pontificis elucet vigilantia paſto-

ralis in promovenda Ecclesiæ pace, apostolicus vigor in profligandis hæresibus, disciplinæ studium adversus animos errorum pertinaces, mansuetudo erga pœnitentes, & paterna pietas in omnes. Senis tamen optimi, cupientis dissolvi, & esse cum Christo, votis vnum deerat, illudque quasi victoriæ necessaria quadam absolutio, nimirum, pax Ecclesiæ, communio Antiochenorum cum aliis, & Nestorii deportatio ultra metuendi metas. Id ab Imperatore postulat verbis, vt a summo Pontifice, efficacissimis. *Obsecramus & poscimus, sub illius invocatione, quem colitis, fidei vestra, vt quod consuevistis, arma præstetis. Nunc enim est omnis opponenda custodia, ne rapax lupus ovilibus dominici gregis, cum sevierit exclusus, rursus serpentino lapsu ad mortem perveniat animarum, effossis qua potest parte cuniculis: nec enim potest quiescere, cum præda sua rabidus cupiat incubare. Munimen sanis, remedia præbete sanandis; vallate muris fidei vestra religionis catholica veritatem, per quos & credentes muniti sint, & tanti sequaces erroris non audeant introire. Hic plenus victoria vestra fructus est, nihil relinquere, quod rursus Dei Ecclesia debeat formidare. Quem igitur universorum eiecit sententia sacerdotum, in prædicatione sacrilega perdurantem, cum vestra clementia ab omni societate removeat, vt facultatem aliquos perdendi non habeat.*

dosio deportationem Nestorii, & Ecclesiarum reconciliationem.

Epist. ad Theodos.

Neque vero pius Princeps pati debuit, irritas esse optimi Patris preces: quare adhibito in consilium Maximiano aliisque Episcopis, & clero Constantinopolitanæ Ecclesiæ, de pace ineunda cum Cyrillo, scripsit Joanni Antiocheno, Acacio Berœensi, & Simeoni stylitæ: Joanni quidem, vt in concordiam veniret; aliis vero duobus, vt suis precibus apud Deum, consiliisque negotium vrgerent.

Theodosius pacem Ecclesiarum procurat. Ibid. 24. 25. & 26.

Aristolaus tribunus, cum potestate missus, imperatorias literas detulit, vtrumque antistitem coacturus, aut per se conspirare in conditiones pacis, aut Nicomediam venire, tamdiu ibidem moraturos, sine spe videndi Principis, quamdiu concordēs non forent. Sanctio Theodosii caret quidem omnino temporis nota; mense tamen Aprili datam ex eo constat, quod dum daretur, nondum Constantinopoli auditum esset de morte Celestini, quæ contigit die sexto Aprilis. *Dum prædicti, ait Imperator, Episcopi sponderent, si Nestorii depositioni subscriberes, illiusque doctrinam anathematizares, fore vt omnis altercationis materia mox e medio tolleretur, Cyrillusque sanctissimus Alexandria Episcopus, cum suis, & sanctissimus Celestinus quoque gloriosæ Romæ Episcopus, ac reliqui omnes, quotquot ubique sunt orthodoxæ fidei sacerdotes, cum tua pietate ad communionem redirent, &c.*

Mittitque Tribunal, qui fieri curret.

Cum sanctione edita circa mediū Aprilem.

Joannes acceptis mandatis, concilium coegit apud Acacium Berœensem, sive Antiochiæ tunc ille adfuerit, vt erat solitus, sive potius Berœam Joannes ipse ad senem contenderit cum suis Episcopis: quod ex Theodoreti verbis suo loco conclusimus.

Joannes accepta sanctione cogit Berœæ synodum.

Vide notas ad epist. Theodoretii.

Lectis in concilio divalibus scriptis, quibus imperabatur con-

Inde scribit
Cyrillo ca-
ptiosas lite-
ras, propo-
sitis conditio-
nibus ini-
quis con-
cordiæ.

Cyrillus epif.
ad Acacium
Melitencen-
sem.

Quæ Cyril-
lus respuit.

Ibid.

Mittitur
Alexandriæ
Paulus Eme-
senus qui
fraudulenter
ageret.
Ibid.

sensio in dejectionem Nestorii, & dogmatum ejusdem damnatio, atque adeo confessio victoriæ a Cyrillo obtentæ, mirum quantum commoti Orientalium animi fuerint: re tamen deliberata, placuit, non prius imperata facere, quam omnes fallendi artes exhaustæ essent. Constitutum igitur, ut Joannes quidem per se rem pacis ageret, nec vlla ratione committeret, ut Nicomediam ire cogeretur; Cyrillus vero ad condiciones callide adigeretur, quibus Orientalium honori esset consultum: nempe ut omnia ipsius scripta abolerentur, omnesque vni Nicænæ confessioni subscriberent. Posteaquam vero, inquit Cyrillus, *Orientalibus regium decretum expositum est, & tanquam factum ex eorum Episcoporum sententia, qui Constantinopoli aderant, concilio nescio quo, apud sanctissimum piissimumque Beræensem Episcopum Acacium congressi, scribi ad me curarunt conventionis modum, id est, sanctarum Ecclesiarum pacis, nisi eo modo, quem ipsi præscriberent, fieri non debere; erat autem ea petitio gravis ac molestæ: volebant enim ea omnia aboleri, quæ vel epistolis, vel tomis, vel libris evulgarerant; & soli fidei, quæ a sanctis Patribus nostris Nicæa edita fuerat, consentire.*

Absurdæ ejusmodi condiciones proponendæ visæ sunt, privatis literis, quas Acacius Beræensis, sic tanquam pacis sequester, Cyrillo scriberet: ut si reciperentur, propter auctoritatem scribentis, Cyrillus victoria excidisse videretur; sin repellerentur, locus esset jam calumniæ Cyrillo faciendæ velut pacis inimico, & alterius tentandæ viæ, qua cogeretur vel invitus. Scripsit Acacius, ut erat deliberatum; Cyrillus vero, *Ego, inquit, ad ista ita rescripsi: Expositioni fidei, quam Nicæni Patres ediderunt, adharemus omnes, nihil prorsus eorum, quæ in ipsa continentur, labefactantes; sunt enim ea omnia recte inculpateque tradita; neque tutum est post illam fidei editionem, quidquam adhuc curiosius tractare. Quæ vero recte contra Nestorii blasphemias scripsimus, ea ejusmodi esse, ut nulla nobis ratione persuaderi possit, ut recte scripta esse negemus. Opus proinde magis esse, ut ipsi juxta pientissimi Christi que amantis Imperatoris decretum, imo vero sanctæ synodi Ephesinæ sanctionem, illum, qui contra salvatoris Christi gloriam pugnavit, ejicerent, impiasque illius blasphemias anathemate insectarentur, ejusque depositioni consentirent, ac sanctissimi piissimique Episcopi Maximiani ordinationem approbarent.*

Orientalibus spe sua frustrati, iterum ad artes confugerunt, quas Cyrillus ita narrat: *His literis sibi redditis, miserunt Alexandriam religiosissimum & piissimum Episcopum Paulum Emesenum, cum quo diu multumque de iis rebus disserui, quæ Ephesi præter jus & officium dictæ factæque fuerant. Quia vero, istis oblivioni contraditis, iis potius curis insistendum videbatur, quæ majoris momenti ac ponderis erant, interrogavi numquid literarum a piissimo Joanne Episcopo attulisset. Mox ille epistolam reddidit, non ea quæ debebat habentem, sed potius non quo conveniebat modo dictatam: complectebatur enim irritationis vim potius, quam exhortationis. Hanc itaque non acce-*

ptavi. Nam cum meam animi aegritudinem, qua fueram affectus ex
iis, quae praecesserant, & ab ipsis Ephesi facta fuerant, excusatione
aliqua demulcere debuissent, tantum abest, ut id fecerint, ut se quo-
que propter sacrorum dogmatum Zelum jure optimo mihi successisse
dicerent. At ex me audiebant, nec divinum Zelum ipsos movisse, nec
quod pro veritatis dogmatis pugnarent, aciem adversum me compone-
re; sed quod hominum assentionibus locum darent, ac eorum, qui
tum potentes videbantur, amicitias sibi conciliarent.

Neque vero Paulus ipse fraudibus abstinuit: nam cum literas
attulisset querelarum plenas, paratum se tamen ostendit, tria
qua ^{Fraudes dis-} Cyrillus volebat, suo Orientaliumque omnium nomine im-
plere: vtrumque vero callide, ut factorum veniam Cyrillus ob-
tinuisse potius, quam dedisse videretur, & Orientales factum
Pauli dissimulare magis se causarentur, quam vel approbasse vel
mandasse. Qua prudentia fraudem dissolverit Cyrillus narrat his
verbis: *Cum has literas misissem, animadvertentes se communionem re-*
cipere non posse, nisi ea quae facere debebant, prius perfecissent, miserunt
Alexandriam Paulum reverendissimum religiosissimumque Emesenum
Episcopum, qui ad me literas afferret, communionis quidem insta-
urationem concernentes, parum tamen recte dictatas: pra se ferebant
enim quasdam querelas adversus nos habere, quasi quadam in sacro
concilio, neque recte dicta, neque recte facta essent. Verum hujusmo-
di quidem epistolae non admisi, sed respondi: Cum de prioribus ve-
niam petere deberent, quomodo novas iterum contumelias inferre au-
dent? Cum autem memoratus piissimus Episcopus factum excusaret,
juramentoque affirmaret, non esse hoc illorum propositum; sed ex me-
ra animi simplicitate ad id scribendum progressos esse, caritatis causa
purgationem admisi. Caterum non prius illum ad synaxim recepi, quam
dato libello Nestorii dogmata suo scripto anathematizasset, seque illum
pro deposito habere confessus esset, & ordinationi religiosissimi Episcopi
Maximiani assensisset. Petiit autem, ut istis a se omnium religiosis-
simorum orientalium Episcoporum loco oblati libellis, nihil amplius
exigerem, quod nulla ratione fieri sum passus; sed una cum domino
meo praclarissimo tribuno ac notario Aristolao duos e nostris clericis
misi Antiochiam, chartamque tradidi mandans, ut si Joannes reve-
rendissimus Ecclesiae Antiochena Episcopus subscripserit, & illam ac-
ceperit, tunc demum literas de communionem redderent.

Aliam rursus artem adhibuit Paulus pejorem priore, ut vel
statuta synodi convelleret, vel causas impeditae pacis in Cyril-
lum rejiceret: siquidem contendit vnam Nestorii depositionem
sufficere, ad sopiendas turbas, quas vnus excitarat; ceteros Epi-
scopos in suas sedes restituendos, atque ipsos adeo quatuor no-
minatim dejectos, Helladium, Eutherium, Himerium & Doro-
theum. Sciat & hoc quoque tua sanctitas, scribit Donato Cyril-
lus, religiosissimum pientissimumque Episcopum Paulum initio pluri-
mum instituisse, Helladii, Eutherii, Himerii, & Dorothei deposito-
rum causa, obnixaque rogasse, ut quae contra ipsos decreta erant,

Fraudes dis-
solvit Cyril-
lus.

Epist. ad Do-
natum.

Alias Pauli
fraudes re-
pellit Cyril-
lus.
Ibid.

Ibid.

abrogarentur : affirmabat enim pacem Ecclesiarum aliter fieri non posse, nisi id quoque fuisset adjectum. Ego vero respondebam, rem ipsum impossibile conari, eo quod nos istud nunquam essemus permisuri. Manserunt itaque in eodem schismate, in quo etiam nunc perseverant; neque ulla eorum, in conditionibus de pace sanctarum Ecclesiarum propositis, facta est mentio.

Tandem Orientales Imperatori parent.

Orientales, cum cernerent omnes suas machinas infringi, paruerunt tandem Imperatoris iussis, & Cyrilli postulatis; non tamen ita, quin adhuc fraudis quiddam adderent, quo viderentur id obtinuisse, quod Ephesi contenderant, nempe, vt de dogmate prius ageretur, quam de personis; vtque pars quælibet suæ fidei expositionem scripto daret, & de duodecim capitulis fieretur: id enim est impetratum a Cyrillo, cordatius forte, propter studium pacis, se gerente cum fraudulentis, quam par esset; siquidem inde Orientales occasionem sumplerunt, spargendi in vulgus mendacii, quasi sua capitula retractasset, & in Orientium sententiam venisset.

Et Joannes Cyrillo scribit, verbis tamen ambiguis.

Scriptit igitur Cyrillo Joannes, sed ambiguis verbis, quibus non tam aperuisse mentem videatur, quam texisse: testatus enim est, neque sponte se in concordiam venisse, sed iussu Imperatoris; neque alia de causa expositionem fidei mittere, quam vt occluderet os adoriri volentibus; neque vnionem naturarum *φωκλω* admittere, sed vnionem tantum; neque virginem simpliciter *Θεοτόκον* & *Καίτην τῆς Θεοῦ Ἰησοῦ ἐκδοῦσας ἑνωσας*; neque damnare dogmata Nestorii, sed voces novas & profanas. Quæ omnia ancipitem facere possunt sensum: si quidem sententiam dixit non aliis verbis, quam quibus ipse etiam Nestorius non invitus vteretur. Nestorius enim confessus est, & *Θεοτόκον* esse Virginem sanctam; & vnitas naturas inconfuse; & vnum filium dominumque Christum; & Verbum carnem factum; & ex ipsa conceptione templum, quod assumpsit, sibi vnivisse, & cætera quæ Joannes profecutus est.

Theodoretus impotentiam suam quatuor literis testatur.

Prodeunt hæc literæ, alia nuncupatum ex versione M. Mercat. alia emendatiora quam prius.

Statuitque non subscribere sine distinctione dogmatis & personæ.

Dum ita geritur negotium pacis, partim Antiochiæ, partim in Ægypto, Theodoretus ægre ferens rem non evenire ex animi sui sententia, literas dedit ad geminum Andream, monachum scilicet Constantinopolitanum, & Samosatenum Episcopum; dedit & ad Joannem Antiochenum, atque Himerium Nicomediensem, quibus testatur, se quidem nihil in epistola Cyrilli reperisse, quod videretur sanæ doctrinæ pugnare, quippe cum in capitulis contraria continerentur; se tamen non posse, etsi extrema quæque impendeant, nec in depositionem Nestorii, quem miris laudibus afficit, consentire; nec dogmatum damnationem subscribere, sine exceptione, qua significaret, damnare se dogmata, cujuscumque tandem essent, vt consuleretur Nestorii personæ. Cujus, inquit, sanctissimi Episcopi, qui doctrinam indistincte anathematizet, pietatem ipsam anathematizare videatur.

Cyrillus dat

Cum Tribunus moras pertæsus; Alexandria, quo venerat accelerandi

celerandi negotii causa, Antiochiam ad Joannem vrgendum rediret, Cyrillus misit vna duos e suis clericis, quibus chartam tradidit, mandans, vt si Joannes subscriberet, & illam acciperet, tunc demum literas ei de communione redderent. In charta continebantur tres conditiones pacis, sic enim scribit Cyrillus: *Cum igitur piissimus Joannes subscripsisset, caterique, qui cum ipso illustriores erant; cumque Nestorii doctrinam anathematizassent, & quod ipsum pro deposito haberent, professi essent; ac Maximiani religiosissimi pientissimique Episcopi ordinationem approbassent, communionem illis restituiimus.* Theodoretus, vt Joanni non aderat, cum pax constitueretur, ita neque subscripsit cum aliis; sed in suo secessu turbas meditabatur, imo sollicitabat animos Episcoporum suæ provinciae, quos etiam cogebat, velut in synodos, sic ubi commodum foret: quamobrem ab Imperatore postmodum iustus est, veluti pacis publicæ perturbator, Cyri se continere.

litteras ad Joannem sed cordatius quam prudentius.

Epist. ad Donatum.

Paulus Emefenus, rebus vtrinque compositis, postquam obtulisset libellum Cyrillo, quo consentiret in omnes conditiones pacis, non tantum communionem recepit, sed etiam potestatem habendæ ad populum, præsidente Cyrillo in magna Ecclesia, homiliae die 25. Decembris, qua catholice locutus de incarnatione Verbi, & Deipara Virgine, tantos plausus a plebe acclamante accepit, vt non solum abrumpere sermonem coactus sit; sed etiam partem in primum Januarii diem differre. Observa in vulgatis editionibus sub finem verba perverti, quæ sic restituenda sunt. *Populus dixit: Fili Theophili, & Athanasii, & Cyrilli. Episcopus Paulus dixit: Patris sapientiam audiamus, quæ nostras quidem orthodoxorum mentes exsuscitat: hostium vero Ecclesiae acies prostermit, &c.* Dicentis verba excepit Cyrillus de more, sermonemque commendans, *Hausimus, inquit, vobis aquam ex sacro fonte: doctoris, inquam, qui ante nos disseruit; qui Spiritus sancti lumine illustratus, exposuit nobis magnum ac venerandum Salvatoris nostri mysterium, &c.*

Rebus compositis Paulus in communionem recipitur.

3. part. conc.

Eph. cap. 28.

Et concionem habet

coram Cyrillo die 25.

Decembris.

Ibid. cap. 31.

Ibid. cap. 32.

Et iterum die primo

Januarii.

Ibid. cap. 31.

ANNO CCCCXXXIII.

POSTQUAM intellexit Theodoretus, negotium omnino peractum esse, scriptumque a Joanne Antiocheno, non tantum ad majores sedes, sed etiam ad Imperatorem, quo testaretur se & dogmata Nestorii damnare, & ejus depositioni, ordinationique Maximiani consentire; dedit iterum ad Himerium literas, quibus animi sui impotentiam simul & factionis fraudes prodidit. Ad ipsum quoque Nestorium epistolam misit, quasi pignus quoddam suæ in tuendis hæretici partibus pervicaciæ. *His, inquit, quæ contra tuam venerationem injuste atque inique patrata sunt, nec si mihi utramque manum quis abscinderet, potero præbere consensum, divina proculdubio mihi cooperante gratia, & infirmitatem anima suble-*

Theodoretus pacis factæ impatientiam iterum literis testatur.

Editur nunc

primum ex

vers. M.

Mercatoris.

Himerio.

Et Nestorio.

Editur ex

versione M.

Mercatoris.

PRÆFATIO.

1
vante. Hoc autem etiam his qui hac exigunt, certum literis feci, & vestre sanctitati, quid eis a me rescriptum sit, exempla transmisi, quatenus agnoscat, quod nullum tempus nos per divinam gratiam commutabit.

Cyrillo calumniatur, quasi egisset penitentiam.

Epist. Cyrilli ad Acacium Melitenen. 3. part. conc. Eph. cap. 35.

Ibid. 35. 37. & 38.

In Breviario cap. 8. sub finem.

Quam calumniam alii Alexandriae struunt.

Ibid. cap.

Sed pro concione refellit Cyrillus die 23. Januarii.

De pace dant literas ad S. Pontificem Cyrillus & Joannes. Quæ lectæ palam Romæ die 26. Aprilis.

Quin etiam in vicinas provincias suis literis famam sparfit, neque apologiam Orientalium a Nestorii sententia abhorre, neque Cyrillum in pristina opinione mansisse; sed in contrariam potius venisse; imo novam fidei expositionem recepisse, Nicæna despecta. Hæc & alia sparsisse Theodoretum constat certis argumentis, etsi nomen ipsius tacuerit Cyrillus, Acacio ea de re monenti respondens. Neque vero contentus his mendaciis vicinos tentasse, Constantinopolim eadem scripsit, imo & in Epirum, atque etiam, ut prius, in Italiam ad Ravennatem, Aquilegiensem & Mediolanensem Episcopos, quæ ut refelleret Cyrillus, coactus est Acacio in Cappadociam, & Eulogio Constantinopolim, & Donato in Epirum veterem, literas mittere. Neque enim ea pax omnibus probata fuit, tum Antiochiæ, dubitantibus ex Episcoporum numero adhuc aliquibus, verba sunt Liberati, Cyrillo communicare, putantibus eum errasse, & postea veritatem agnovisse, & culpantibus Joannem, cur ab eo non expetierit capitulorum ejus damnationem: tum Constantinopoli, unde quidam de palatio, pergit Liberatus, per Eulogium presbyterum & apocrisarium Alexandrina Ecclesia culpaverunt Cyrillum, cur susceperit ab orientalibus Episcopis duarum confessionem naturarum, quod Nestorius dixit & docuit.

Alexandriæ quoque nonnulli præ imperitia, aut etiam propter improbitatem, obstrepebant, quasi aut Joannes Antiochenus ipse non scripsisset consentanea Pauli sermoni, aut Cyrillus in Orientalium partes nimia quadam *οὐκ ἀποστολική* inclinasset. Quamobrem in Ecclesia, facto sermone, Cyrillus iussit palam utraq; literas pacis recitari. *Confessi sunt*, inquit, *Deo amantissimi Episcopi ibi constituti rectam & sine profanatione fidem. Quæ autem scripsit ad me Deo amantissimus & reverendissimus Episcopus Antiochia Joannes, quæve ego ad eum rescripserim, Deo favente, audietis.* Irrepsit error in notam temporis, quam habent vulgati codices: neque enim die vigesimo octavo Pharmuthi, sed Tybi, factus est sermo, id est, non vigesimo tertio Aprilis, sed Januarii. Nam quomodo pace composita sub initium Januarii, aut tamdiu Cyrillus omisisset referre ad populum; aut rationis, cur tamdiu dilata sit relatio, non meminisset?

Ubi primum pax composita est, Cyrillus & Joannes, suis singuli literis ad summum Pontificem Sixtum retulerunt. Literis consentanea exposuerunt legati Romam reversi sub finem Aprilis. Certe apud sanctum Petrum, & literæ in confesso lectæ sunt, & auditi legati ab Episcopis, qui ad diem natalem Sixti conveniant. Is erat dies vigesimus sextus Aprilis. *O relatio, inquit Pontifex, digna mittente, digna conventu! gaudii celestis ju-*

dicium tales habere debuit cognitores; & quia res & causa de-
 poscit, locum quoque convenit non tacere. Ad beatum aposto-
 lum Petrum fraternitas uniuersa convenit. Ecce auditorium con-
 gruens auditoribus, conueniens audiendis. Habuerunt Coepiscopi
 nostri illum congratulationis testem, quem habemus honoris exordium:
 sancta namque & venerabili synodo, quam natalis mihi dies, fauente
 Domino, congregarat, quia sic credendum est, ipse praesedit, quan-
 doquidem probatur, nec spiritu, nec corpore defuisse. Adfuit palma,
 qui contentioni non defuit: iuravit animorum vota nostrorum, qui
 videt simbolo, primum inter Apostolos tradito, derogari: non passus
 est nefandum caput gaudere solatiis, nec turbari diu sedit lutulento
 gurgue fontis illius perspicui puritatem. Ad nos reversi fratres, ad
 nos, inquam, qui morbum communi studio persequentes, animarum
 curavimus sanitatem. Et alibi. Audiuit uniuersa fraternitas, qua ad
 natalis mei conuenerat diem, &c.

Epist. Sixti
 ad Cyril.
 Ibid. cap. 41.

Ibid. 42.

Nestorius interim, in suo secessu monasterii Euprepiani, non de-
 sinebat turbare; sed cum esset superbe miser, audebat, deplora-
 tis licet rebus suis, sperare pristinam dignitatem, ideoque coac-
 ctis amicorum coetibus, collectisque eorumdem munere opibus,
 parabat vnde posset aliquando, redimere amissam aulicorum gra-
 tiam, atque ita pergebat haeresim fovere, suisque in partibus re-
 tinere provinciae Episcopos, clericosque plures: quin & conci-
 liabat sibi non paucos, & eos maxime, quos vel Cyrilli odium,
 vel invidia in Joannem, vel pacis initaetudinem urebat.

Nestorius
 interim tur-
 ba e per-
 git e suo
 monasterio.

Evag. lib. 1.
 cap. 7.

Jam quartum fere annum exegerat, nihil remittens impiae solli-
 citudinis in procurando negotio, cum Joannes pertaesus turbarum,
 quibus provinciam suam scindi videbat, indignatusque sua mo-
 nita pertinaciter a Nestorio contemni, atque etiam, vt multi
 tradunt, impulsus studio fidei, quam peti tandem agnoverat,
 conversa vetere amicitia Nestorii in justam pacis fideique ultio-
 nem, petiit ab Imperatore, procul amandari malorum auctorem,
 nec aegre obtinuit, annitente Proclo, qui Maximiano successe-
 rat in sedem Constantinopolitanam.

Sed rogatu
 Joannis, &
 jussu Impe-
 ratoris de-
 portatur.

Deportationis edictum habetur in quinta parte concilii Ephe-
 sini, capite 12. editionis Peltanae; deest in Biniana & regia, re-
 fertur a Baronio ad annum 436. caret vero temporis nota: vnde
 factum, vt Baronius, cum in inscriptione apud Peltanum legis-
 set, *Antigraphum decreti imperatorii ad Isidorum praetorii praefectum,*
consulemque, de exilio Nestorii missum, ad eum annum retulerit,
 quo Isidorus consulatum gessit. Verum cum Nestorius quatuor
 tantum annos in monasterio Euprepiani ante exilium egerit, cum-
 que longe probabilissimum sit, non prius editam sanctionem de
 comburendis Nestorii libris, quam de Nestorio deportando,
 edictum, quo de agitur, pertinere oportet ad initium anni 435.
 siquidem alterum de comburendis libris consignatur in codice
 Theodosiano III. Nonas Augusti; in Justiniano III. Kal. Au-
 gusti, Theodosio XV. & Valentiniano IV. AA. CC.

Quo tempo-
 re data ius-
 sio.

Nestoriani,
auctoribus
Theodoreto
& Ibas, no-
vas turbas
cient.

Vulgatis
Diodori &
Theodori
libris.

Quo Ibas
vertit in lin-
guam Ar-
menam.

Acacius &
Rabulas Ar-
menos mon-
ent.

Qui coacta
synodo con-
sulant Pro-
clum.

Proclus re-
spondet ce-
lebrī suo
tomo.

Monachi
excerpta ex
libris Theo-
doricum
ferunt dam-
nanda.

Cyrellus
scribit tres
libros con-
tra Theodo-
rum.

Quem Joan-
nes literis
defendit.

Deportato in Oasim Nestorio, ejusque libris igne damnatis, tentaverunt nihilominus, qui hæretico adhærebant, efficere, si qua ratione possent, vt injuriam passus Nestorius crederetur, & librorum jactura sarciretur: cum enim eo vel vnico, vel præcipuo capite damnatus esset, quod nova de incarnatione Verbi, Patribusque contraria doceret, Diodori Tarsensis & Theodori Mopsuesteni, virorum fama celebrium, & in pace defunctorum, libros sparserunt, aut certe collectanea singulis Cyrilli capitulis respondentia, Nestorianisque consona, eaque, vt ab omnibus legi possent, in ipsam quoque Syrorum Armenorumque & Persarum linguam verterunt. Hac autem arte vsi sunt, vt procul a primis sedibus negotium ageretur primum, ne facile interverti posset; tum paulatim inde, cum dogmata videri possent multitudine firmari, ad majores Ecclesias subreperetur. Erant vero hujus consilii auctores duo præcipui, Theodoreto & Ibas, societate studiorum conjunctissimi, & doctrina nobiles; ille Episcopus, iste adhuc presbyter; vterque pariter Cyrillo infensus. Theodoreto Episcopis Phœnicia pervertendis studebat, Ibas libris in peregrinam linguam vertendis; ambo turbanda Ecclesiarum paci.

Acacius Melitena & Rabulas Edeffa Episcopi, Armenos scripto monuerunt, de cavendo hæresis Nestoriana veneno, quod sibi propinatum accepissent Theodori libris. Admoniti illi convenerunt, & ex synodo presbyteros duos, Leontium & Aberium, Constantinopolim ad Proclum miserunt, cum libellis, & Theodori volumine, doceri expetentes, quæ doctrina melior, Theodori an Acacii, atque Rabula: fecerant enim ipsi dubium Cilicia Episcopi, Acacium & Rabulam invidia scripsisse causati. Proclus re diligenter examinata, misit celebrem ad Armenos de Incarnatione epistolam, quam & Joanni Antiocheno probandam direxit; in ea vero, etsi Theodori dogmata, quæ & retulit, tum per se rationibus, tum subjunctis Patrum testimoniis egregie refellerit, tacendum tamen Theodori nomen putavit, propter famam viri Oriente toto celebris. Atque hinc orta graves turbæ, monachis ex Armenia in Orientem ferentibus, imo & in urbem regiam, excerpta quædam ex libris Theodori, quæ, si jure damnatus esset Nestorius, non posse quoque cum suo auctore non damnari, contenderent. Hinc & quæstio de nomine Theodori commovit Ecclesias. Dicitur enim Cyrillus scripsisse tres libros in Theodorum, vnum in Diodorum, quibus nominatim vtriusque dicta referret, atque convelleret. Joannes Antiochenus coegit synodum, ex qua tres epistolas dedit, quibus Theodorum defenderet. Proclus in sententia persistit, eaque scintilla videri potuit tunc temporis sopita, tribus magnarum sedium Episcopis, Cyrillo, Joanne ac Proclo, non ita post vita functis, donec tandem erupit in incendium, cui restinguendo par fuit sola quinta synodus, Theodori, Ibas, & Theodoretī

nominibus anathemate percussis.

Nonnulla excerptis Mercator ex Theodori libris de Incarnatione, Latinaque facta suis operibus inseruit. Eam ob rem historia hujusce memoria habita est: quidni enim & tunc laborem hunc suscepit Mercator, cum vel a Proclo tomus, sive epistola dogmatica scriberetur, vel monachi Armenii postea Constantinopolim suis querelis implerent.

*Excerptis
quædam ex
libris Theo-
dori Marius
Mercator.
Nunc pri-
mum edan-
tur.*

Deportatus igitur in Oasim impius Christi hostis, longam scripsit eo loci miseriarum suarum historiam, sæpiusque, propter barbarorum incurfiones, habitationem mutare coactus, malis tandem confectus est, & vermibus detestabilem linguam depastis, infeliciter periit.

*Infeliciter
perit Ne-
storius.
Evang. lib. 1.
cap. 7.*

Ex hac Præfatione apertum est, quam multa desint in editionibus vulgatis concilii Ephesini, etiam Romana, regiaque, imo & recentiore, cum ea tamen non minus ad hoc concilium pertineant, atque etiam magis necessaria sint, quam quæ habentur. Apertum etiam, quam perturbate collocentur omnia fere in editionibus præfatis, & qua ratione perturbatio tolli possit, cunctaque suum in ordinem restitui.

Videtur ergo totum opus distribui debere quatuor in partes, quarum prima, quæ antecesserunt indictionem concilii, ejusque indicendi causam dederunt; secunda, quæ ab indictione ad primam usque actionem acciderunt; tertia, quæ toto concilii tempore; postrema, quæ consecuta sunt, ad pacem usque Ecclesiarum, deportationemque Nestorii, atque ortas in Armenia turbas, complectatur. Opus igitur totum continere debet negotium decem fere annorum: siquidem prima pars, quæ a fine anni 428. ad Novembrem anni 430. scripta sunt, comprehendet; secunda, quæ ab hoc mense Novembri ad diem vigesimum secundum Junii anni 431. quo die inchoata est synodus; tertia, quæ quatuor consequentibus mensibus habiti concilii; quarta, quæ a fine anni 431. ad ipsum pene annum 437. aut etiam 438. Quæ desunt in editionibus vulgatis, asteriscis notantur.

PRIMA PARS CONCILII EPHESINI

a fine anni 428. ad diem 19. Novembris anni 430.

- * **N**ESTORII sermo primus de Incarnatione dominica, seu de virgineo partu, dictus die 25. Decembris anni 428. Latine tantum.
- * *Ejusdem sermo secundus, velut adversus Arianos & Macedonianos, habitus sub initium mensis Januarii anni 429. Græce & Latine.*
- * *Ejusdem sermo tertius de dogmate seu Θεωρωτα, paucis post diebus. G. L.*